

3 CIELE OCHRANY A OPATRENIA NA ICH DOSIAHNUTIE

3.1 Stanovenie cieľov ochrany

Hlavným cieľom Programu starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2026 - 2035 (ďalej len „program starostlivosti“ alebo „dokument“), je uviesť dôvody ochrany prírodných a kultúrnych hodnôt v rámci CHKO Kysuce, stanoviť ciele ochrany pre biotopy a druhy európskeho významu v prekrývajúcich sa ÚEV (prispieť k zabezpečeniu ich priaznivého stavu) a určiť opatrenia (vrátane finančných nákladov), ktoré majú za cieľ zabezpečiť ochranu predmetov ochrany v budúcnosti. Hlavný dôraz je kladený na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov druhov európskeho a národného významu. Sekundárne je dôraz kladený na ochranu významných abiotických javov a špecifickej krajinej štruktúry, ktorá je pre CHKO Kysuce charakteristická. Zdôrazňujeme, že na to, aby boli zachované uvedené hodnoty, je **nevyhnutné zabezpečenie pravidelnej finančnej podpory pre navrhované opatrenia**. Finančné budú použité pre zlepšenie stavu predmetov ochrany. Vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov rovnako podmieňujú realizáciu opatrení dodatočnými finančnými prostriedkami. Ide najmä o podporu špecifických spôsobov hospodárenia v lesoch, podporu poľnohospodárstva, ktorá zohľadňuje lokálne špecifiká pri kosení lúk a rašelinísk, podporu chovu hospodárskych zvierat, ale aj podporu, spoluprácu a edukáciu ostatnej verejnosti v rámci CHKO Kysuce s cieľom zachovania krajinej štruktúry, tradičného obhospodarovania a osídlenia. Dôležité je tiež pozitívne propagovať hodnoty CHKO Kysuce, podporovať predovšetkým mäkký turizmus a vytvárať vhodné životné podmienky pre obyvateľov v danom území. Dokument zdôrazňuje aj reálny vplyv spôsobu využívania krajiny v rámci CHKO Kysuce s ohľadom na konektivitu krajiny a efektívne územné plánovanie.

Program starostlivosti je vytváraný participatívnym spôsobom, na ktorom sa podieľajú mnohé dotknuté subjekty a partneri regiónu.

Ciele ochrany boli formulované do piatich dlhodobých cieľov, v rámci ktorých je uvedených 19 operatívnych cieľov:

Dlhodobý cieľ 1: Zachovanie alebo postupná obnova prirodzených ekosystémov

- **Operatívny cieľ 1.1:** Zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov v biotopoch ponechaných na samovoľný vývoj vrátane biotopov hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) v MCHÚ s 5. stupňom ochrany zaradených do hluchánej oblasti.
- **Operatívny cieľ 1.2:** Zlepšenie stavu/odolnosti a obnova lesných ekosystémov postupmi prírode blízkeho lesného hospodárenia so zameraním na obnovu biotopov a druhovú ochranu.
- **Operatívny cieľ 1.3:** Zlepšenie stavu/odolnosti pôvodných lesných ekosystémov a porastov v biotope lesných kúr („hluchánia oblasť“) s preferenciou postupov pre zlepšenie stavu biotopov pre hlucháňa hôrneho.

- **Operatívny cieľ 1.4:** Zlepšovanie stavu lesných ekosystémov v porastoch s bežným hospodárením v súlade s aktuálnymi programami starostlivosti o lesy s dôrazom na zabezpečenie ich vhodnej drevinovej skladby, vekovej a výškovej diferenciácie.

Dlhodobý cieľ 2: Zachovanie alebo zlepšovanie stavu nelesných biotopov a druhov na neviazaných, hydrologického režimu mokradí a zachovanie prirodzeného druhového zloženia biotopov

- **Operatívny cieľ 2.1:** Zachovanie alebo zlepšenie stavu aktívne obhospodarovaných ako aj zarastajúcich TTP prioritne s výskytom biotopov európskeho, resp. národného významu na nezmenšujúcej sa výmere.
- **Operatívny cieľ 2.2:** Zachovanie alebo zlepšenie stavu rašeliniskových, slatinných a prameniskových biotopov na nezmenšujúcej sa výmere.
- **Operatívny cieľ 2.3:** Zachovanie alebo zlepšenie hydrologického režimu, stavu a kontinuity mokradí vodných tokov a brehových porastov, podpora efektívnych prírodných a prírode blízkych preventívnych opatrení na zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny.
- **Operatívny cieľ 2.4:** Zabránenie prieniku invázných nepôvodných a expanzívnych druhov do prirodzených biotopov.

Dlhodobý cieľ 3: Zachovanie krajinného rázu územia, jeho prírodnej hodnoty a priechodnosti

- **Operatívny cieľ 3.1:** Zachovanie špecifického a charakteristického krajinného rázu v krajinársky hodnotných častiach CHKO Kysuce s tradičným osídlením, zachovanie tradičnej architektúry kysuckých dreveníc.
- **Operatívny cieľ 3.2:** Zachovanie existujúcich migračných koridorov fauny a eliminovanie bariérového efektu existujúcej infraštruktúry.
- **Operatívny cieľ 3.3:** Podpora subjektov, ktorí aktívne hospodária v CHKO Kysuce.
- **Operatívny cieľ 3.4:** Zachovanie unikátnych krajinných prvkov, geologických a geomorfologických javov, foriem a štruktúr.

Dlhodobý cieľ 4: Zvyšovanie úrovne poznania CHÚ, predmetov ochrany a faktorov ovplyvňujúcich ich stav

- **Operatívny cieľ 4.1:** Zlepšenie poznania chránených, ohrozených a osobitne významných častí prírody a krajiny v rámci CHKO Kysuce pravidelným monitoringom, mapovaním a komplexným výskumom s dôrazom na ÚEV a MCHÚ.
- **Operatívny cieľ 4.2:** Zlepšenie poznania migračných trás a kritických miest pre migráciu živočíchov v rámci CHKO Kysuce.
- **Operatívny cieľ 4.3:** Revízia hraníc vybraných MCHÚ v rámci CHKO Kysuce.
- **Operatívny cieľ 4.4:** Posilnenie personálnych kapacít a pravidelné školenia pre zamestnancov Správy CHKO Kysuce.

Dlhodobý cieľ 5: Aplikovanie zásad udržateľnosti cestovného ruchu, vytvorenie vzdelávacej ponuky a zlepšenie informovanosti o ochrane prírodných hodnôt CHKO Kysuce

- **Operatívny cieľ 5.1:** Formovanie kvalitného zázemia založeného na spolupráci s dotknutými subjektmi cestovného ruchu a uplatňovanie manažmentu udržateľného cestovného ruchu.
- **Operatívny cieľ 5.2:** Zlepšenie informovanosti verejnosti, samospráv, škôl a miestnych komunít v problematike ochrany prírodných hodnôt CHKO Kysuce.
- **Operatívny cieľ 5.3:** Zapojenie verejnosti, samospráv, škôl, miestnych komunít, dobrovoľníkov, mimovládnych organizácií a ďalších subjektov do ochrany prírodných hodnôt CHKO Kysuce a spolupráca s týmito subjektmi.

3.2 Rozdelenie územia na ekologicko-funkčné priestory

Realizácia dlhodobých a operatívnych cieľov ochrany je primárne viazaná na vyčlenené ekologicko-funkčné priestory (EFP). Tie sú vymedzené na základe zoskupenia ekologicky príbuzných biotopov a ich rovnakého ekologického a socioekonomického hodnotenia a rovnakým spôsobom využívania územia (požiadavkami na starostlivosť). EFP je charakterizovaný homogenitou ekologických podmienok a jednotným funkčným zameraním z hľadiska cieľov ochrany prírody, pričom je v území priestorovo opakovateľnou jednotkou s podrobne určeným typom základnej starostlivosti. **Na zabezpečenie ochrany prírodných hodnôt CHKO Kysuce sme vyčlenili 8 EFP.** S výnimkou posledného sú jednotlivé EFP rozčlenené osobitne pre ÚEV a osobitne pre zvyšok územia CHKO Kysuce (1.1, 1.2, 2.1, 2.2 a iné.). Stručná charakteristika vyčlenených EFP je uvedená v **tabuľke č. 11.**

Mapa EFP v rámci CHKO Kysuce je uvedená v prílohe č. 6.5.1 a 6.5.2. V rámci ÚEV sú jednotlivé EFP znázornené v každom území na osobitnej mape v prílohe č. 6.5.3. Podobne sú v rámci ÚEV znázornené aj mapy biotopov a navrhovaných manažmentových opatrení v prílohách č. 6.3.4 a 6.6.3. Grafické vyčlenenie EFP je schématické a podradené textovej časti tohto dokumentu, keďže v území CHKO Kysuce dosiaľ neprebehol komplexný výskum, resp. mapovanie územia z hľadiska predmetu ochrany. **Vyčlenenie EFP, ako aj mapy rozšírenia biotopov a druhov, zodpovedajú súčasnému stavu poznania a budú priebežne spresňované na základe ďalšieho mapovania a monitoringu územia (pravidelného, alebo pri terénnych obhliadkach v rámci odborných stanovísk).** Medzi opatrenia ochrany boli zaradené komplexné mapovanie biotopov a druhov, ktoré sú predmetmi ochrany v rámci CHKO Kysuce, aby sa v programe starostlivosti pre ďalšie obdobie spresnili EFP a aktualizovali výskytové údaje druhov.

Podrobnejšia charakteristika vyčlenených EFP vrátane cieľov a zásad manažmentu, resp. starostlivosti o predmet ochrany v jednotlivých EFP je uvedená v nasledujúcej **kapitole č. 3.3**. Tu uvádzame aj biotopy, ktoré sa v danom EFP vyskytujú alebo sa ich výskyt predpokladá. Súčasťou biotopov v EFP sú aj **predmety ochrany** v zastúpení jednotlivých druhov machorastov, húb, rastlín a živočíchov. Ich rozšírenie v rámci EFP je uvedené v **tabuľkách č. 9 a 10**. Treba mať však na zreteli, že niektoré druhy sa môžu príležitostne objaviť aj v iných EFP (napr. vtáky, drobné cicavce, šelmy), iné obývajú urbánne prostredie (napr. niektoré vtáky, netopiere, a pod., kde sú rovnako predmetom ochrany). Pri realizácii opatrení zásad manažmentu, resp. starostlivosti o predmety ochrany v rámci **kapitoly č. 3.4** platia navrhované ciele a opatrenia tak pre zastúpené biotopy, ako aj pre jednotlivé druhy vyskytujúce sa v rámci biotopov v týchto EFP a v **kapitole č. 3.4** ich už teda až na špecifické výnimky neuvádzame.

Tabuľka č. 11: Prehľad ekologicko-funkčných priestorov v rámci územia CHKO Kysuce.

Kód EFP		Názov EFP	Špecifická charakteristika a socioekonomické využitie
EFP 1	EFP 1.1	Bezzásahové lesy mimo ÚEV vrátane biotopov hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) v MCHÚ s 5. stupňom ochrany zaradených do hluchánej oblasti	Lesy ponechané na samovoľný vývoj v MCHÚ s 5. stupňom ochrany (konkrétne PR Hričovce, PR Veľký Polom, PR Klokočovské skálie, ležiace v rámci CHKO Kysuce mimo ÚEV) a lesy v nižších stupňoch ochrany po dohode s vlastníkom/obhospodarovateľom na ponechanie bezzásahu. Nerušený, samovoľný vývoj biotopov bez ľudských zásahov (ochrana prírodných procesov).
	EFP 1.2	Bezzásahové lesy v rámci ÚEV vrátane biotopov hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) v MCHÚ s 5. stupňom ochrany zaradených do hluchánej oblasti	Lesy ponechané na samovoľný vývoj v rámci CHKO Kysuce a v rámci ÚEV, s 5. stupňom ochrany (EFP: 1.2.1 SKUEV0102 Čertov vrátane PR Čertov, 1.2.2 SKUEV0642 Javornický hrebeň vrátane NPR Veľký Javorník, 1.2.3 SKUEV0657 Malý Polom vrátane PR Malý Polom, 1.2.4 SKUEV0288 Kysucké Beskydy vrátane NPR Veľká Rača, PR Vychylovské skálie, PR Čierna Lutiša, PR Javorinka). Nerušený, samovoľný vývoj biotopov bez ľudských zásahov (ochrana prírodných procesov).
EFP 2	EFP 2.1	Lesy s prírode blízkym hospodárením mimo ÚEV	Lesy s prírode blízkym hospodárením v CHKO Kysuce mimo ÚEV. Lesy s cieľom dosiahnutia stavu porastov blízkych prírodným lesom hospodárskymi alebo manažmentovými zásahmi. PBHL v lesných porastoch smerujúce k porastom blízkym prírodnému lesu. PBHL je navrhnuté na pozemkoch obhospodarovaných Lesmi SR a tiež na súkromných pozemkoch, na základe certifikácie a/alebo dohody.
	EFP 2.2	Lesy s prírode blízkym hospodárením v rámci ÚEV	Lesy s cieľom dosiahnutia stavu porastov blízkych prírodným lesom hospodárskymi alebo manažmentovými zásahmi v ÚEV v 3. a 4. stupni ochrany (EFP: 2.2.1 SKUEV0102 Čertov, 2.2.2 SKUEV0655 Predmieranka, 2.2.3 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 2.2.4 SKUEV0777 Starobystrické penovcové pramenisko 2.2.5 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 2.2.6 SKUEV0657 Malý Polom, 2.2.7 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 2.2.8 SKUEV0288 Kysucké Beskydy). V porastoch spĺňajúcich kritéria prírodného lesa zachovať súčasný stav a v ďalších vybraných porastoch sa postupne priblížiť pomocou PBHL k porastom blízkym prírodnému lesu. PBHL je navrhnuté na pozemkoch obhospodarovaných Lesmi SR a tiež na súkromných pozemkoch, na základe certifikácie a/alebo dohody.
EFP 3		Lesy s osobitným režimom podľa nárokov hlucháňa hôrneho	Lesy s osobitným režimom hospodárenia (aktívny manažment) zameraným na ochranu hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) v CHKO Kysuce. Lesy s cieľom dosiahnutia stavu porastov vhodných pre prežitie hlucháňa, ako aj ďalších lesných kurovitých vtákov a ostatných druhov preferujúcich tento habitat. Nastavenie obhospodarovania pre zabezpečenie tohto cieľa v zmysle Programu záchrany hlucháňa hôrneho na roky 2025 - 2029. Zaradené lesy v tzv. „hluchánej oblasti“ (mapa v prílohe 6.8) okrem biotopov hlucháňa hôrneho v EFP 1.
EFP 4	EFP 4.1	Lesy s bežným hospodárením mimo ÚEV	Lesy s bežným hospodárením v CHKO Kysuce v 2. stupni ochrany, mimo ÚEV. Bežné obhospodarovanie štandardnými postupmi v súčinnosti s platným PSL, uprednostňovať jemnejšie spôsoby hospodárenia, podporovať postupnú prestavbu smrekových monokultúr zvyšovaním druhovej pestrosti drevín.

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

	EFP 4.2	Lesy s bežným hospodárením v rámci ÚEV	Lesy s bežným hospodárením v CHKO Kysuce v rámci ÚEV v 2. stupni ochrany (EFP: 4.2.1 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 4.2.2 SKUEV0102 Čertov, 4.2.3 SKUEV0641 Papradnianka, 4.2.4 SKUEV0777 Starobystrické penovcové pramenisko, 4.2.5 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 4.2.6 SKUEV0657 Malý Polom, 4.2.7 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská, 4.2.8 SKUEV0642 Javornický hrebeň). Bežné obhospodarovanie štandardnými postupmi v súčinnosti s platným PSL, uprednostňovať jemnejšie spôsoby hospodárenia, podporovať rôznorodosť drevín v smrekových monokultúrach. Pri tvorbe nových PSL iniciovať prekategORIZOVANIE na lesy osobitného určenia, aplikovať šetrnejšie princípy hospodárenia v lesoch.
EFP 5	EFP 5.1	Zachovalé trvalé trávne porasty mimo ÚEV	Mezofilné TTP, na ktorých je zaznamenaný alebo predpokladaný biotop európskeho resp. národného významu, kosenie a/alebo pastva hospodárskych zvierat v súlade so špecifikami pre jednotlivé biotopy (typy biotopov) a/alebo pre druhy.
	EFP 5.2	Zachovalé trvalé trávne porasty v rámci ÚEV	Mezofilné TTP, na ktorých je zaznamenaný alebo predpokladaný biotop európskeho resp. národného významu, v ÚEV (EFP: 5.2.1 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 5.2.2 SKUEV0102 Čertov, 5.2.3 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 5.2.4 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 5.2.5 SKUEV0643 Ráztocké penovcové pramenisko, 5.2.6 SKUEV0648 Príslop, 5.2.7 SKUEV0835 Stredný rok Bystrice, 5.2.8 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 5.2.9 SKUEV0839 Kolárovičké lúky). Kosenie a/alebo pastva hospodárskych zvierat v súlade so špecifikami pre jednotlivé biotopy (typy biotopov) a/alebo pre druhy.
EFP 6	EFP 6.1	Rašeliniská a podmáčané lúky mimo ÚEV	Rašeliniská a podmáčané lúky v rámci územia CHKO mimo ÚEV. Obnova, resp. zachovanie vodného režimu, udržiavací resp. obnovný manažment zameraný na udržanie, resp. zlepšenie stavu biotopov a populácií druhov v nich žijúcich, prioritne tých, ktoré sú predmetom ochrany v rámci CHKO Kysuce.
	EFP 6.2	Rašeliniská a podmáčané lúky v rámci ÚEV	Rašeliniská a podmáčané lúky v rámci územia CHKO v ÚEV (EFP: 6.2.1 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 6.2.2 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 6.2.3 SKUEV0289 Chmúra, 6.2.4 SKUEV0641 Papradnianka, 6.2.5 SKUEV0643 Ráztocké penovcové pramenisko, 6.2.6 SKUEV0644 Petrovička, 6.2.7 SKUEV0647 Bystrické síhly, 6.2.8 SKUEV0655 Predmieranka, 6.2.9 SKUEV0657 Malý Polom, 6.2.10 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská, 6.2.11 SKUEV0777 Starobystrické penovcové pramenisko, 6.2.12 SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, 6.2.13 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 6.2.14 SKUEV0839 Kolárovičké lúky, 6.2.15 SKUEV0648 Príslop). Obnova, resp. zachovanie vodného režimu, udržiavací, resp. obnovný manažment zameraný na udržanie, resp. zlepšenie stavu biotopov a populácií druhov v nich žijúcich, prioritne tých, ktoré sú predmetom ochrany CHKO Kysuce.
EFP 7	EFP 7.1	Vodné toky a brehovú porasty mimo ÚEV	Vodné toky vrátane brehovú porastov v CHKO Kysuce mimo ÚEV. Využitie v súlade s dotknutými predmetmi ochrany s cieľom zachovať alebo zlepšiť stav vodných a brehovú biotopov a druhov, ktoré sú na tieto biotopy viazané. Zásahy v týchto biotopoch minimalizovať na nevyhnutnú mieru. Vodozádržné opatrenia prioritne prírodného charakteru, ako

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

			je budovanie meandrov, prírodných brehov, slepých ramien, jazierok, drobných prehrádzok, a pod. Prvky tvoriace bariéry v kontinuite vodných tokov by mali byť postupne odstraňované.
EFP 7.2	Vodné toky a brehové porasty v rámci ÚEV		Vodné toky vrátane brehových porastov v rámci územia CHKO v ÚEV (EFP: 7.2.1 SKÚEV0101 Klokočovské rašeliniská, 7.2.2 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 7.2.3 SKUEV0641 Papradnianka, 7.2.4 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 7.2.5 SKUEV0644 Petrovička, 7.2.6 SKUEV0655 Predmieranka, 7.2.7 SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, 7.2.8 SKUEV0647 Bystrické síhly, 7.2.9 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská). Využitie v súlade s dotknutými predmetmi ochrany s cieľom zachovať alebo zlepšiť stav vodných a brehových biotopov a druhov, ktoré sú na tieto biotopy viazané. Zásahy v týchto biotopoch minimalizovať na nevyhnutnú mieru. Vodozádržné opatrenia prioritne prírodného charakteru, ako je budovanie meandrov, prírodných brehov, slepých ramien, jazierok, drobných prehrádzok a pod. Prvky tvoriace bariéry v kontinuite vodných tokov by mali byť postupne odstraňované.
EFP 8	Významné abiotické útvary		Špecifická geologická a geomorfologická stavba zahŕňajúca významné abiotické útvary v rámci územia CHKO Kysuce. Zachovať existujúce útvary a využívať ich v súlade s dotknutými predmetmi ochrany (biotopy a druhy).
EFP 9	Ostatné plochy - nelesná drevinová vegetácia, intenzifikované TTP, intenzívne využívané polia, výstavba, spevnené plochy, záhrady a nevymapované plochy		Bežné obhospodarovanie štandardnými postupmi v závislosti od druhu pozemku a typu biotopu. EFP zahŕňa aj plochy, ktoré k dátumu dokončenia PS o CHKO Kysuce neboli vymapované a zahrnuté v jednej z predošlých EFP, ale potenciálne sa tu môže nachádzať napr. biotop európskeho resp. národného významu. Na takýchto lokalitách bude pri vymapovaní záujmov ochrany prírody využívaný prístup ako by boli zaradené v konkrétneho EFP (podľa typu biotopu) a v nasledujúcej aktualizácii PS budú zaradené do príslušného EFP. Podrobnejšie zásady hospodárenia v biotopoch v rámci EFP 9 sú uvedené v stati 3.3.9.

Tabuľka č. 12: Výmery EFP v rámci ÚEV a zvyšnom území CHKO Kysuce (uvedené v ha).

			Ekologicko-funkčný priestor (EFP)							
Číslo	Kód ÚEV	Názov ÚEV	1.2 Bezzásahové lesy	2.2 Lesy s prírode blízkym hospodárením	3.2 Hluchánia oblasť	4.2 Lesy s bežným hospodárením	5.2 Zachovalé TTP	6.2 Rašeliniská a podmáčané lúky	7.2 Vodné toky a brehové porasty	9.2 Ostatné plochy
1	SKUEV0647	Bystrické síhly	0,00	0,00	0,00	0,00	0	98,37	224,85	0,00
2	SKUEV0102	Čertov	82,47	73,72	0,00	234,78	0	0	0	5,36
3	SKUEV0289	Chmúra	0,00	0,00	0,00	0,00	0	3,98	0	0,00
4	SKUEV0642	Javornický hrebeň	14,34	550,17	0,00	683,09	0	0	0	51,61
5	SKUEV0101	Klokočovské rašeliniská	0,00	15,08	0,00	2,12	414,28	1472,98	644,43	5,86
6	SKUEV0839	Kolárovičké lúky	0,00	0,00	0,00	0,19	236,69	12,46	0	0,01
7	SKUEV0288	Kysucké Beskydy	385,22	421,23	2794,34	2250,34	0	0	0	97,86
8	SKUEV0657	Malý Polom	85,01	15,65	101,89	2,98	0	1045,91	0	2,83
9	SKUEV0671	Olešnianske rašeliniská	0,00	0,00	0,00	32,99	0	673,17	134,63	3,63
10	SKUEV0641	Papradnianka	0,00	0,00	0,00	0,10	0	190,99	429,74	7,36
11	SKUEV0644	Petrovička	0,00	0,00	0,00	1,16	0	184,68	151,1	9,47
12	SKUEV0655	Predmieranka	0,00	8,13	0,00	0,07	0	231,74	301,26	0,50
13	SKUEV0648	Príslop	0,00	0,00	0,00	0,06	57,98	19,33	0	0,00
14	SKUEV0838	Rakovsko-milošovské rašeliniská	0,00	0,00	0,00	0,00	34,55	138,22	0	0,00
15	SKUEV0643	Ráztocké penovcové pramenisko	0,00	0,00	0,00	0,00	0,71	0,71	0	0,07
16	SKUEV0777	Starobystrické pen. pramenisko	0,00	0,97	0,00	9,03	0	10,33	0	0,00
17	SKUEV0835	Stredný tok Bystrice	0,00	0,00	0,00	0,15	21,58	32,37	64,74	0,00
Spolu v ÚEV (ha)			567,04	1084,95	2896,23	3217,06	765,79	4115,24	1950,75	4115,24
Zvyšná časť CHKO Kysuce mimo ÚEV			74,39	2256,70	390,86	39379,84				1245,58
Spolu ÚEV + mimo ÚEV (ha)			641,43	3341,65	3287,09	42596,9	0	0	0	1430,14

3.3 Zásady a regulatívy hospodárskeho, rekreačného a iného využívania územia v EFP

Pri stanovení rámcov a zásad využívania územia bola využitá dokumentácia ochrany prírody a krajiny „**Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu**“⁸ (ďalej len „zásady starostlivosti“), ktoré sú definované pre jednotlivé predmety ochrany ÚEV. Zásady starostlivosti boli nastavené na národnej úrovni a v programe starostlivosti boli primerane aplikované na ÚEV v rámci CHKO Kysuce, v nadväznosti na reálny stav územia a stupeň ochrany v ňom platiaci. Dôležitou podmienkou pre uplatnenie nižšie uvedených zásad starostlivosti, ako aj navrhovaných opatrení, je súčinnosť s vlastníkom a užívateľom. V prípade obmedzenia bežného obhospodarovania majú oprávnené subjekty nárok na náhradu podľa zákona č. 543/2002 Z. z. V zásadách starostlivosti sú uvedené aj jednotlivé biotopy, pre ktoré zásady platia (zmapované v rámci predmetných EFP, ako aj potenciálnych, ktorých výskyt bude potvrdený ďalším mapovaním).

3.3.1 Zásady starostlivosti o predmet ochrany v EFP 1.1 a 1.2

Tabuľka č. 13: Zoznam biotopov v EFP 1.1 a EFP 1.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Ls 4	* 9180	Lipovo-javorové sutinové lesy
Ls 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls 5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy
Ls 5.3	9140	Javorovo-bukové horské lesy
Ls 7.3	* 91D0	Rašeliniskové smrekové lesy
Ls 9.1	9410	Smrekové lesy čučoriedkové
Ls 9.2	9410	Smrekové lesy vysokobylinné
Ls 8	-	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy
Sk 2	8220	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou
Sk 8	8310	Nesprístupnené jaskynné útvary
Pr 1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách
Pr 2	-	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách

Cieľom v EFP 1.1. a 1.2 je ochrana prirodzených ekosystémov alebo umožnenie postupnej spontánnej obnovy lesných ekosystémov a biotopov nachádzajúcich sa v rámci týchto ekosystémov, a to zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov, tzn. ponechaním územia bez hospodárskych zásahov (lesné aj prirodzené nelesné biotopy). Očakávaným výsledkom je stav blízky prírodnému lesu, charakterizovaný drevinovým zložením zodpovedajúcim stanovištným podmienkam, výraznou vekovou a výškovou diferenciáciou a prítomnosťou prirodzených štruktúr biotopov (vývraty, zlomy, odumreté drevo, dutinové stromy a pod.), ktoré sú v súčasnosti deficitné. V rámci EFP 1.1 a 1.2 sa zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú viazané na predmetnú EFP (tabuľky č. 9 a 10) v rámci vyššie uvedených biotopov. Ide aj o bezzásahové lesy v biotopoch hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) v tzv. „hluchánej oblasti“.

Uplatnenie bezzásahovosti vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu formou náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania podľa § 61 ods. 1 písm. e) zákona č. 543/2002 Z. z alebo

⁸ <https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprirodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf>

zdrojov EÚ (platby Natura 2000 zo spoločnej poľnohospodárskej politiky v zmysle Vestníka Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 6 zo dňa 20.2. 2025).

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- pre dosiahnutie cieľa sa prioritne uplatňuje princíp bezzásahovosti, realizovaný v územiach s 5. stupňom ochrany, v nižších stupňoch len v súčinnosti a súhlasom obhospodarovateľov lesných pozemkov,
- priebežný výskum a monitoring stavu predmetu ochrany na založených trvalých monitorovacích lokalitách (TML), mapovanie a vedecký výskum pracovníkmi vedeckých inštitúcií,
- zásahy na lesných cestách z dôvodu ich údržby a využívania, orez krov a stromov zasahujúcich do prejazdného profilu cesty sú možné na základe súhlasného odborného stanoviska Správy CHKO Kysuce a následne povolenej výnimky okresného úradu v sídle kraja. Predmetné lesné cesty a zväžnice je možné využiť na približovanie a odvoz drevnej hmoty len v nevyhnutnom rozsahu,
- na lesníckych chodníkoch, zakreslených v lesníckych porastových mapách a na vyznačených turistických a náučných chodníkoch je možné vykonať prepilovanie stromov padnutých na teleso chodníka, orez konárov zasahujúcich do profilu chodníka, ručnú údržbu priečného profilu telesa chodníka, vyrezávanie stupov na stromoch spadnutých do telesa v nevyhnutnej miere na sprístupnenie chodníka na základe súhlasného odborného stanoviska Správy CHKO Kysuce a následne povolenej výnimky okresného úradu v sídle kraja, v prípade existujúcich vyznačených turistických a náučných chodníkov aj spilovanie odumretých stromov ohrozujúcich svojim pádom osoby pohybujúce sa na vyznačenom turistickom chodníku,
- pohyb návštevníkov len po vyznačených turistických trasách a náučných chodníkoch, resp. po udelenej výnimky okresného úradu v sídle kraja aj prípadne zážitkový turizmus so sprievodcom po vytipovaných trasách.

3.3.2 Zásady starostlivosti o predmet ochrany v EFP 2.1 a 2.2

Tabuľka č. 14: Zoznam biotopov v EFP 2.1 a EFP 2.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Ls 4	* 9180	Lipovo-javorové sutinové lesy
Ls 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls 5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy
Ls 5.3	9140	Javorovo-bukové horské lesy
Ls 7.3	* 91D0	Rašeliniskové smrekové lesy
Ls 9.1	9410	Smrekové lesy čučoriedkové
Ls 9.2	9410	Smrekové lesy vysokobylinné
Ls 8	-	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy
Sk 2	8220	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou
Pr 1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách
Pr 2	-	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách

Cieľom dočasného alebo trvalého účelového manažmentu v EFP 2.1 a 2.2 je čo v najväčšej miere zachovať prípadne zlepšiť stav pôvodných lesných biotopov prostredníctvom opatrení na podporu prirodzených procesov alebo obnovu prírodných pomerov. Opatrenia sa realizujú v

súčinnosti s obhospodarovateľmi lesov prostredníctvom cielených aktívnych manažmentových zásahov, ktoré sú v súlade s prírodou blízkym obhospodarovaním lesov a sú zapracované v PSL. Výsledkom hospodárenia by mal byť stav blízky prírodnému lesu, čo predstavuje zastúpenie drevín zodpovedajúce stanovištným podmienkam tvoriacich kosťu pôvodných biotopov, vekovej a výškovej diferenciacii priestorového usporiadania porastov, ochrane deficitných prirodzených štruktúr biotopov. V porastoch je nevyhnutné ponechávať aj jedince drevín, ktoré majú nízku hospodársku, no vysokú ekologickú hodnotu (dutinové stromy, zlomy, vývraty) a zároveň zabezpečiť zachovanie dostatočného množstva odumretého a mŕtveho dreva jedincov s hrúbkou $d_{1,3}$ prevyšujúcou strednú hrúbku porastu.

V rámci EFP 2.1 a 2.2 sa zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú viazané na tieto EFP (tabuľky č. 9 a 10) v rámci vyššie uvedených biotopov.

Uplatnenie zásad, ktoré si vyžadujú zvýšené finančné náklady nad rámec bežného obhospodarovania (napr. ponechávanie stromov na dožitie a mŕtveho dreva), vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením osobitných finančných prostriedkov zo zdrojov štátneho rozpočtu alebo zdrojov EÚ.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- pre dosiahnutie cieľa sa prioritne uplatňujú vhodné princípy PBHL v zmysle § 18 ods. 4 zákona č. 326/2005 Z. z. (s dôrazom na druhovú, výškovú, hrúbkovú a priestorovú diferenciaciu porastov),
- lesohospodárske opatrenia je potrebné v súčinnosti s obhospodarovateľmi lesa nasmerovať na zlepšenie drevinového zloženia a štruktúry v lesných porastoch (dosiahnuť zastúpenie drevín zodpovedajúce stanovištným podmienkam daného biotopu, neodstraňovať z porastov pionierske dreviny, dosiahnuť vekovo a výškovo diferencované porasty),
- zachovalé fragmenty a komplexy porastov biotopu, s prirodzenou porastovou štruktúrou a textúrou porastov, s výskytom odumretého ležiaceho a stojaceho dreva, po dohode s vlastníkom/obhospodarovateľom ponechať trvalo v bezzásahovom režime a v budúcom programe starostlivosti začleniť do EFP 1,
- v porastoch alebo v ich častiach, ktoré majú prirodzené drevinové zloženie a priaznivú štruktúru, sa obhospodarovanie prispôsobí doposiaľ aplikovaným hospodárskym spôsobom a formám, ktoré tento stav dosiahli a podporovali,
- na plochách zasiahnutých prirodzenými disturbanciami (vetrové polomy, vývratiská či vyschnuté časti) nad 0,3 ha bude uplatnený režim asanácie po dohode so Správou CHKO Kysuce. Po dohode so Správou CHKO Kysuce bude zabezpečená aj priechodnosť ciest, chodníkov, ale aj funkčnosť inžinierskych sietí (elektrovody, plynovody, a pod.).
- ponechať dostatok vzrastlých, starších (stredná hrúbka porastov v $d_{1,3} \geq 50$ cm) kvalitných, zdravých jedincov hlavných drevín materského porastu, ako aj biotopových a zvlášť cenných stromov v počte min. 10 ks/ha na dožitie,
- opatrenia zamerať na udržanie/zvýšenie prítomnosti odumretého hrubého (stredná hrúbka porastov v $d_{1,3} \geq 50$ cm) dreva na ploche biotopu (najmä na vlhkých stanovištiach) v objeme minimálne 40 m³/ha (stojace, ležiace kmene stromov hlavnej úrovne),
- ponechanie porastov, ktoré predstavujú hniezdny biotop vzácných a na vyrušovanie citlivých druhov vtákov bez zásahu vrátane asanačnej ťažby počas trvania hniezdenia, ostatné úmyselné zásahy sa vykonávajú v mimohniezdnom období, t. j. od 1. septembra do 28. februára bežného kalendárneho roka,
- pre zvýšenie druhovej rozmanitosti lesa a posilnenie ekologickej stability prírodných pomerov a procesov je potrebné aplikovať tieto opatrenia:

- a) zlepšiť vodný režim a vodozadržnú funkciu lesov vrátane podmáčaných rašelinných lesov,
- b) zachovať vhodnú priestorovú dynamiku, druhovú, vekovú a výškovú štruktúru lesa,
- c) zachovať a podporovať pionierske dreviny v rámci pestovania lesov (neodstraňovať pokiaľ nepresiahnu 20 % z plochy),
- d) na plochách v rámci lesa s jelšovými lužnými lesmi biotopov Ls 1.3 a Ls 1.4 a nelesnými porastami (napr. rašeliniská, prameniská na nevápencových horninách, penovcové prameniská, lúky, a pod.) uplatňovať režim hospodárenia zohľadňujúci výskyt týchto biotopov, podľa možností v nich nezasahovať a na predmetných biotopoch vyčleniť funkčné plochy,
- e) pri aktualizácii PSL prekategORIZOVAŤ tieto porasty z existujúcich hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia podľa § 14 ods. 2 písm. e) zákona č. 326/2005 Z. z. a stanoviť osobitný režim obhospodarovania.

3.3.3 Zásady starostlivosti o predmety ochrany v EFP 3

Tabuľka č. 15: Zoznam biotopov v EFP 3

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Ls 4	* 9180	Lipovo-javorové sutinové lesy
Ls 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls 5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy
Ls 5.3	9140	Javorovo-bukové horské lesy
Ls 7.3	* 91D0	Rašeliniskové smrekové lesy
Ls 9.1	9410	Smrekové lesy čučoriedkové
Ls 8	-	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy
Sk 2	8220	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou
Pr 1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách
Pr 2	-	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách

Do EFP 3 je zaradená časť tzv. „hluchánej oblasti“ mimo 5. stupňa ochrany. Cieľom dočasného alebo trvalého účelového manažmentu v EFP 3 je čo v najväčšej miere zachovať prípadne zlepšiť stav pôvodných lesných biotopov, čím sa dosiahne zachovanie alebo zlepšenie stavu vyššie uvedených biotopov a druhov ktoré sú viazané na predmetný EFP (tabuľky č. 9 a 10). Ide predovšetkým pre druh hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*) a ďalšie druhy vtákov, ktoré sú na tieto biotopy viazané – jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), sova obyčajná (*Strix aluco*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a iné. Pre lesné porasty s výskytom hlucháňa hôrneho boli prijaté opatrenia v zmysle Programu záchrany hlucháňa hôrneho (*Tetrao urogallus*) na roky 2025 – 2029⁹.

Hluchánia oblasť v CHKO Kysuce je vyčlenená v zmysle Programu záchrany o hlucháňa (ŠOP SR, 2025), ktorý bol prerokovaný s dotknutými vlastníckmi a obhospodarovateľmi a zverejnený Ministerstvom životného prostredia SR. **Rozloha ani hranice hluchánej oblasti sa v Programe starostlivosti o CHKO Kysuce nerozširovali.** Hluchánia oblasť v CHKO Kysuce tvorí dve samostatné časti – oblasť hrebeňa Kysuckých Beskýd a oblasť hrebeňa Moravsko-sliezskych Beskýd v časti Malý a Veľký Polom. Zahŕňa predovšetkým lesné, z malej

⁹ <https://www.minzp.sk/files/program-zachrany-hluchana-horneho-24-1-2025.pdf>

časti aj nelesné porasty a je rozdelená na oblasť pasívneho manažmentu a oblasť aktívneho manažmentu. Zásady starostlivosti vychádzajú z umiestnenia v jednotlivjej oblasti a závisia aj od stupňa ochrany.

Hlucháňa oblasť v zmysle programu záchrany o hlucháňa (ŠOP SR, 2025) rieši len lesné pozemky. V rámci EFP 3 zaraďujeme do hluchánej oblasti aj niektoré nelesné pozemky, predovšetkým zarastajúce TTP s charakterom porastov nelesnej drevinovej vegetácie až rozvoľneného lesa bez pravidelného obhospodarovania. Na týchto pozemkoch bude uplatňovaný manažment v závislosti od charakteru biotopu v zmysle § 47 zákona č. 543/2002 Z. z. s cieľom vytvorenia vhodných podmienok pre hlucháňa.

Mapa hluchánej oblasti a zoznam lesných porastov zaradených do hluchánej oblasti vrátane rozdelenia podľa zásad starostlivosti sú uvedené v prílohe 6.8.

Uplatnenie zásad, ktoré si vyžadujú zvýšené finančné náklady nad rámec bežného obhospodarovania lesa pre zlepšenie podmienok druhu hlucháň hôrny (napr. ponechávanie stromov na dožitie a mŕtveho dreva) vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením osobitných finančných prostriedkov zo zdrojov štátneho rozpočtu alebo zdrojov EÚ.

Zásady starostlivosti a využívania územia v hluchánej oblasti:

- **oblasť pasívneho manažmentu** predstavuje lokality v 5. stupni ochrany s bezzásahovým režimom a v tomto dokumente sú zaradené do EFP 1. Do hluchánej oblasti patria tieto MCHÚ s bezzásahovým režimom: NPR Veľká Rača, NPR Malý Polom, PR Veľký Polom, PR Klubinský potok, PR Vychylovske skálie,
- **oblasť aktívneho manažmentu (EFP 3)** predstavuje lokality v 4., 3. a 2. stupni ochrany pre uplatnenie aktívnych opatrení vo vybraných lesných porastoch, ktoré sú biotopom, alebo potenciálne vhodným biotopom pre hlucháňa hôrneho, v ktorých je možné vykonaním manažmentových opatrení dosiahnuť priaznivú štruktúru a stali sa vhodným biotopom pre hlucháňa hôrneho.

Oblasť aktívneho manažmentu sa rozdeľuje na: a) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je biotopom hlucháňa (v 2. až 4. stupni ochrany), b) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 3. a 4. stupni ochrany, c) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 2. stupni ochrany.

a) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je biotopom hlucháňa

Jedince hlucháňa tu boli priamo pozorované a monitorované, boli tu zaznamenané jeho pobytové znaky, prebieha tam tok a rozmnožovanie.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- vykonávať asanačné zásahy len výnimočne a individuálne posudzované, výhradne v prípadoch, keď aktívne napadnuté stromy predstavujú preukázateľné riziko šírenia podkôrneho hmyzu. Zásahy realizovať tak, aby nedochádzalo k narušeniu štruktúrnej integrity porastov a k fragmentácii územia,
- ťažbu vykonať v mimohniezdnom období kurovitých vtákov, t. j. v období od 1.8 do 31. decembra bežného roka,
- odstraňovať len smrek, všetky ostatné druhy drevín v poraste ponechať,
- zachovať existujúce prirodzené zmladenie lesných drevín,

- možné je odstraňovať aj suché stromy za podmienky zachovania mozaikovej štruktúry porastu, t. j. minimálneho vytvárania súvislých holín. V prípade nutnosti vytvárania súvislých holín tieto nesmú prekročiť výmeru 0,1 ha,
- zásahy do porastov v biotopoch hlucháňa hôrneho realizovať len v prípade, ak sú v súlade s programom záchrany hlucháňa hôrneho a nevedú k narušeniu funkčnosti biotopov. V územiach s 2. stupňom ochrany je možné v odôvodnených prípadoch a v rámci PBHL znižovať zakmenenie najmä porastov do 50 rokov pod hodnotu 0,7, pričom cieľom nie je dosahovanie pevne stanovenej hodnoty, ale vytvorenie priestorovo diferencovanej mozaikovej štruktúry porastov. Ako orientačne priaznivé pre hlucháňa hôrneho sa považuje rozpätie zakmenenia približne 0,5 – 0,6,
- do zakmenenia pod hodnotu 0,7 porastu sa budú zarátavať všetky etáže vrátane výstavkov drevín. Súčasťou zakmenenia budú aj štompy, suché dreviny a lebo poškodené dreviny ponechané v poraste ako mŕtve drevo,
- v poraste ponechávať perspektívne a ekologicky významné stromové jedince, ktoré plnia nosnú funkciu v štruktúre porastu,
- na približovanie drevnej hmoty v porastoch uprednostniť animálnu silu pred lesnými mechanizmami, ak to technické a terénne podmienky umožňujú. V porastoch uprednostniť manipuláciu dreva, tak aby sa minimalizoval vplyv poškodenia pri približovaní na podrast a existujúce zdravé stromy, ktoré zostanú v poraste,
- po vykonaní ťažby vykonať technické protierózne opatrenia (protierózne odrážky, protierózne priekopy, protierózne nádrže a pod.) na približovacích linkách, zväznicách a ryhách po približovaní dreva, ktoré zabránia erózii pôdy a nadmernému odtoku vody.

b) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 3. a 4. stupni ochrany

Hlucháň hôrny sa tu vyskytuje sporadicky, vyskytoval sa tu v minulosti alebo sa vypúšťa z umelého odchovu a je predpoklad jeho adaptácie na prírodné podmienky širšieho územia.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- v biotopoch hlucháňa hôrneho vykonávať asanačné zásahy len výnimočne, po individuálnom posúdení, a to výhradne v prípadoch, keď aktívne napadnuté stromy predstavujú preukázateľné riziko šírenia podkôrneho hmyzu. Zásahy realizovať tak, aby nedochádzalo k narušeniu štruktúrnej integrity porastov a k fragmentácii územia,
- ťažbu vykonať v mimohniezdnom období, t. j. v období od 1.8 do 31.12 bežného roka,
- odstraňovať len smrek, všetky ostatné druhy drevín v poraste ponechať,
- zachovať existujúce prirodzené zmladenie lesných drevín,
- v odôvodnených prípadoch je možné odstraňovať aj suché stromy za podmienky zachovania mozaikovej štruktúry porastu, t. j. minimalizácie vytvárania súvislých holín. V prípade nutnosti vytvárania súvislých holín tieto nesmú prekročiť výmeru 0,1 ha,
- zásahy do porastov v biotopoch hlucháňa hôrneho realizovať len v prípade, ak sú v súlade s programom záchrany hlucháňa hôrneho a nevedú k narušeniu funkčnosti biotopov. V chránených územiach s 3. a 4. stupňom ochrany je možné v odôvodnených prípadoch a v rámci PBHL znižovať zakmenenie porastov pod hodnotu 0,7, pričom

cieľom nie je dosahovanie pevne stanovenej hodnoty, ale vytvorenie priestorovo diferencovanej mozaikovej štruktúry porastov. Ako orientačne priaznivé pre hlucháňa hôrneho sa považuje rozpätie zakmenenia približne 0,5 – 0,6, avšak opatrenia na dosiahnutie tejto hodnoty sú možné len v lesoch s osobitným režimom hospodárenia, pričom je nutné vyhnúť sa zásahom do starých lesov,

- v poraste ponechať perspektívne a ekologicky významné stromové jedince, ktoré plnia nosnú funkciu v štruktúre porastu,
- na približovanie drevnej hmoty v porastoch uprednostniť animálnu silu pred lesnými mechanizmami, ak to technické a terénne podmienky umožňujú. V porastoch uprednostniť manipuláciu dreva tak, aby sa minimalizoval vplyv poškodenia pri približovaní na podrast a existujúce zdravé stromy, ktoré zostanú v poraste,
- po vykonaní ťažby vykonať technické protierózne opatrenia (protierózne odrážky, protierózne priekopy, protierózne nádrže a pod.) na približovacích linkách, zväžniciach a ryhách po približovaní dreva, ktoré zabránia erózii pôdy a nadmernému odtoku vody.

c) oblasť aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 2. stupni ochrany

Hlucháň hôrny sa tu vyskytuje sporadicky, vyskytoval sa tu v minulosti alebo sa vypúšťa z umelého odchovu a je predpoklad jeho adaptácie na prírodné podmienky širšieho územia.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- asanačnú ťažbu vykonať tak, aby sa prednostne odstraňovali aktívne chrobačiare, t. j. živé alebo čerstvo spadnuté, vyvrátené alebo poľámané stromy ktoré sú aktuálne napadnuté podkôrnym hmyzom (lykožrútom smrekovým, lykožrútom lesklým, lykožrútom smrečinovým a pod.) a sú potencionálnym zdrojom pre rozširovanie lykožrútovej kalamity,
- odstraňovať len smrek, všetky ostatné druhy drevín v poraste ponechať,
- zachovať existujúce prirodzené zmladenie lesných drevín,
- možné je odstraňovať aj suché stromy za podmienky zachovania mozaikovej štruktúry porastu, t. j. minimálneho vytvárania súvislých holín. V prípade nutnosti vytvárania súvislých holín tieto nesmú prekročiť výmeru 0,3 ha,
- upresňujúce podmienky, ktoré vychádzajú zo vzájomného rokovania s príslušnými orgánmi štátnej správy a s obhospodarovateľmi predmetného územia: Možné je v asanačných ťažbách odstraňovať suché stromy za podmienky zachovania mozaikovej štruktúry porastu. Pod mozaikovitou štruktúrou porastu rozumieme výškové a hrúbkové diferencovanie drevín na kalamitnej ploche. Tzn., že na kalamitisku zostanú výstavky drevín (napr. buk, jedľa, jarabina, breza, rakyta), ktoré sa budú rátať spoločne s prirodzeným zmladením ako plocha porastená lesom, pre zachovanie biotopu chránených druhov. Holina chápaná v zmysle zákona č. 325/2006 Z. z. nesmie prekročiť výmeru 0,3 ha,
- zásahy do porastov realizovať tak, aby bola zachovaná mozaiková štruktúra porastu a kontinuita stromového krytu. Orientačne priaznivé pre biotopy hlucháňa hôrneho je zakmenenie porastu približne na úrovni 0,5–0,6, pričom cieľom nie je dosahovanie

pevne stanovenej hodnoty, ale udržiavanie priestorovo diferencovanej porastovej štruktúry. Do hodnotenia zakmenenia sa započítavajú všetky etáže porastu vrátane výstavkov, ako aj ponechané suché, poškodené a odumreté stromy a ich časti (štompy), ktoré plnia funkciu mŕtveho dreva.

- pri poklese zakmenenia porastu pod hodnotu 0,4 ďalšie zásahy neuplatňujú a porast sa ponecháva bez ďalšieho zásahu,
- v poraste ponechávať perspektívne a ekologicky významné stromové jedince, ktoré plnia nosnú funkciu v štruktúre porastu,
- po vykonaní ťažby vykonať technické protierózne opatrenia (protierózne odrážky, protierózne priekopy, protierózne nádrže a pod.) na približovacích linkách, zväžniciach a ryhách po približovaní dreva, ktoré zabránia erózii pôdy a nadmernému odtoku vody.

3.3.4 Zásady starostlivosti o predmety ochrany v EFP 4.1 a 4.2

Tabuľka č. 16: Zoznam biotopov v EFP 4.1 a EFP 4.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Ls 4	* 9180	Lipovo-javorové sutinové lesy
Ls 5.1	9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ls 5.2	9110	Kyslomilné bukové lesy
Ls 5.3	9140	Javorovo-bukové horské lesy
Ls 7.3	* 91D0	Rašeliniskové smrekové lesy
Ls 9.1	9410	Smrekové lesy čučoriedkové
Ls 9.2	9410	Smrekové lesy vysokobylinné
Ls 8	-	Jedľové a jedľovo-smrekové lesy
Sk 2	8220	Silikátové skalné steny so štrbinovou vegetáciou
Pr 3	* 7220	Penovcové prameniská
Pr 1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách
Pr 2	-	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách

EFP 4.1 a 4.2 sú vymedzené v rámci lesných porastov s bežným hospodárením, ktoré nie sú zahrnuté do EFP 1, EFP 2 a EFP 3. Ide prevažne o lesné porasty s výrazne zmeneným drevinovým zložením v prospech smrekových monokultúr alebo intenzívne obhospodarované bučiny. Smrekové monokultúry boli vytvorené intenzívnym hospodárením väčšinou v podmienkach potenciálneho biotopu Ls 5.1, v menšej miere Ls 5.2. V menšej miere sa v týchto porastoch nachádzajú aj ostatné vyššie uvedené typy biotopov a tiež chránené a ohrozené druhy uvedené v rámci vyššie uvedených lesných EFP.

Cieľom trvalého manažmentu pri lesoch s bežným hospodárením je zachovanie prirodzených porastov resp. postupná obnova nepôvodných smrekových monokultúr na porasty blízke pôvodnému drevinovému zloženiu. Pri obhospodarovaní lesa je potrebné prihliadať na zásady stanovené v PSL. Dosiahnutie zlepšenia stavu hospodárskych lesov je možné viacerými hospodárskymi spôsobmi a formami. Podrobné návrhy zamerané na ochranu lesných biotopov, ohrozených a chránených druhov vychádzajúce z platných postupov hospodárskej úpravy lesov je potrebné zapracovať do PSL.

V rámci EFP 4.1 a 4.2 a druhov, ktoré sú viazané na tieto EFP (tabuľky č. 9 a 10) je potrebné v spolupráci s vlastníkom (obhospodarovateľom) lesa nájsť dohodu pre dosiahnutie cieľov stanovených v tomto dokumente a tento cieľ presadiť do PSL.

Uplatnenie zásad, ktoré si vyžadujú zvýšené finančné náklady nad rámec bežného obhospodarovania lesa (napr. ponechávanie stromov na dožitie a mŕtveho dreva), vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením osobitných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo zdrojov EÚ.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- uplatňovať bežné spôsoby hospodárenia s cieľom zabezpečiť pestré drevinové zloženie (podľa jednotlivých biotopov, redukcia smreka v smrekových monokultúrach) aj prirodzenejšiu porastovú štruktúru (jednoetážové porasty postupne obnovovať s cieľom dosiahnuť minimálne dvojetážovú štruktúru),
- na plochách v rámci lesa s jelšovými lužnými lesmi biotopov Ls 1.3 a Ls 1.4 a nelesnými porastami (napr. rašeliniská, prameniská na nevápencových horninách, penovcové prameniská, lúky atď.) uplatňovať režim hospodárenia zohľadňujúci výskyt týchto biotopov, zásah vykonať len po dohode so Správou CHKO Kysuce,
- využívať prípravné dreviny (jarabiny, vrbý, osiky, brezy) ako tieniacu zložku potrebnú pre obnovu tieň znášajúcich drevín (jedľa, buk a pod.) a ponechávať ich v poraste pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 20 %,
- ponechávať stromy na dožitie, hlavne deficitne zastúpené dreviny a to v minimálnom počte 10 stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár (s hrúbkou v $d_{1,3}$ rovnou alebo väčšou strednej hrúbke obnovovaného materského porastu: **tolerancia (-) 5 cm**); ponechávať zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiace drevo v porastoch a to v každej JPRL (so strednou hrúbkou ≥ 30 cm v $d_{1,3}$) v rámci ÚEV v minimálnom objeme odumretého dreva (hrubiny a tenčiny) 30 m³ na hektár. V prípade biotopov druhov z toho minimálne 10 m³ na hektár bude tvoriť drevo s minimálnou hrúbkou nad 20 cm v strede kmeňa (v prípade ležiaceho odumretého dreva) a 30 cm v $d_{1,3}$ (v prípade stojaceho odumretého dreva) ponechaného na prirodzený rozklad (tolerancia (-) 5 cm),
 Pri vykonaní asanačných ťažieb plošného rozsahu v ÚEV ponechať na kalamitnej ploche minimálne 30 m³ odumretého dreva (hrubiny a tenčiny) na hektár a minimálne 10 stromov materského porastu hlavnej dreviny na hektár na prirodzené dožitie a rozklad (v závislosti od reálneho výskytu zachovania živých stromov po disturbancii), ktoré nie sú zdrojom šírenia biotických škodlivých činiteľov mimo chránených druhov.
- v porastoch, kde jedľa dosahuje zastúpenie do 20 %, sa táto drevina v rámci obnovných zásahov ťaží len vo výnimočných a odôvodnených prípadoch, najmä ak je zásah nevyhnutný z technologických (trasa lanovky, približovacia linka) alebo bezpečnostných dôvodov,
- ponechanie porastov, ktoré predstavujú hniezdny biotop vzácných a na vyrušovanie citlivých druhov vtákov (napr. orol skalný), bez zásahu vrátane asanačnej ťažby počas trvania hniezdenia.

3.3.5 Zásady starostlivosti o predmety ochrany EFP 5.1 a 5.2

Tabuľka č. 17: Zoznam biotopov v EFP 5.1 a EFP 5.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Kr1	4030	Vresoviská
Tr8	6230*	Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
Lk1	6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
Lk2	6520	Horské kosné lúky

Lk3	-	Mezofilné pasienky a spásané lúky
-----	---	-----------------------------------

EFP 5.1 a 5.2 je vymedzený v rámci mezofilných lúk a pasienkov, v ktorých sa vyskytujú vyššie uvedené typy biotopov. V menšej miere môžu niesť tieto TTP znaky intenzifikácie v minulosti, keďže lúky na Kysuciach majú často výrazne mozaikovitý charakter, čo súvisí s ich obhospodarovaním v minulosti (mozaika lúk, pasienkov, ornej pôdy a kultúrnych polí).

Cieľom opatrení v EFP 5.1 a 5.2 je zachovať alebo zlepšiť stav nelesných mezofilných biotopov a biotopov druhov na nich viazaných. Zlepšenie stavu biotopov (Tr8, Lk1, Lk2 a Lk3) možno dosiahnuť predovšetkým pravidelným kosením lúčnych biotopov spojeným s odstránením pokosenej biomasy. Dôležitým faktorom, ktorý významne (priamo či nepriamo) prispieva k zachovaniu nelesných biotopov, sú aj hospodárske zvieratá, ktoré spásajú TTP, preto je kľúčová podpora chovov týchto hospodárskych zvierat (predovšetkým tradičných plemien). Intenzitu pastvy je potrebné nastaviť s prihliadnutím na cieľové typy biotopov, ktoré chceme v danej lokalite zachovať alebo zlepšiť. V biotope vresovísk Kr1 je vhodné z manažmentového hľadiska aplikovať extenzívnu pastvu a pravidelne odstraňovať náletové dreviny.

V rámci EFP 5.1 a 5.2 sa zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú viazané na predmetnú EFP (tabuľky č. 9 a 10) v rámci vyššie uvedených biotopov.

Uplatňovanie zásad nad rámec bežného obhospodarovania TTP s dodatočným navyšovaním finančných nákladov (napr. preferencia ručného kosenia, resp. Pahkej mechanizácie, rôzne termíny kosenia, vytvorenie mozaiky pokosenej resp. nepokosenej plochy atď.) vlastníci a obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením osobitných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo zdrojov EÚ.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

Kosenie

- na kosných lúkach zachovať pravidelné kosenie 1- až 2-krát za rok. Na niektorých lokalitách je vhodné/možné extenzívne dopásanie v jesennom alebo v jarnom období (apríl, máj, september až november),
- kosiť od stredu k okrajom porastu alebo od jednej strany pozemku na druhú stranu,
- kosbu na cca 30 % TTP je vhodné (nie povinné) posunúť na neskorší termín (minimálne od 1. augusta), kde môžu byť zahrnuté menej produktívne časti, ako napr. strmší svah alebo medza, podmáčané miesto a pod. kvôli ochrane niektorých skupín živočíchov. Z pohľadu ochrany motýľov je vhodným opatrením ponechanie nepokoseneho pásu až do konca septembra,
- fragmenty podmáčaných lúk, slatín a pramenísk, ktoré sú nevymapované v rámci EFP 6 v rámci mezofilných TTP len kosiť 1- až 2-krát za rok.

Pasenie

- na pasienkoch zachovať extenzívne pasenie, najvhodnejší spôsob využitia - extenzívna kontinuálna pastva oviec, kôz, hovädzieho dobytku od apríla do septembra (októbra) v závislosti od nadmorskej výšky a úživnosti porastov – so zaťažením 0,3 – 1 DJ/ha. Pastva musí byť rovnomerne rozložená,
- napájadlá je potrebné lokalizovať mimo podmáčaných častí a to odvedením časti vody na príľahlú suchšiu plochu,
- pokiaľ je košarovanie požadované na nové miesta je potrebné košiare pravidelne prekladať, prioritne na menej hodnotné časti porastov,

- vhodné aj pravidelné každoročné kosenie s odstránením biomasy. Kombinácia kosenia a pasenia je pre TTP ideálna,
- nedopasky do 10 % plochy pôdneho bloku sú z hľadiska ochrany prírody akceptovateľné z dôvodu zachovania biodiverzity viazanej na nepasené plochy,
- v prípade uplatnenia náhrady za škody spôsobené veľkými šelmami je potrebné zabezpečiť ochranu hospodárskych zvierat pred veľkými šelmami strážením stáda pastierskym strážnym psom alebo elektrickým oplôtom v zmysle § 45 vyhlášky MŽP SR č. 170/2021 Z. z.,
- fragmenty podmäčianých lúk v rámci mezofilných TTP, primárne kosiť a obmedziť intenzívnu pastvu hospodárskych zvierat do biotopu. Prepasenie je možné len na vybraných lokalitách po dohode so Správou CHKO Kysuce a podmienené stanoviskom orgánu ochrany prírody,
- v prípade pastvy na TTP na ktorých sa vyskytujú fragmenty podmäčianých lúk, slatín a pramenísk tieto mokrade oplotiť, aby bolo vylúčené pasenie a vchádzanie hospodárskych zvierat,
- pri intenzívnej pastve pasienky udržiavať v nezaburinenom stave, plochy zarastené nitrofilnými druhmi, ako sú žihľava, bodliak, a pod. vykášať 2-krát ročne alebo mulčovať; nedopasky do 10 % plochy pôdneho bloku sú akceptovateľné z dôvodu zachovania biodiverzity,
- v biotope Kr 1 (vresoviská) možná extenzívna pastva hospodárskymi zvieratami v zaťažení 0,5 – 0,6 VDJ/ha.

Mulčovanie

- mulčovanie aplikovať prioritne ako spôsob obnovného manažmentu na dlhodobu neobhospodarovateľných lúkach so starinou a sukcesnými drevinami z dôvodu prípravy lokality na bežné obhospodarovanie; v takomto prípade je možné mulčovať max. 1-krát za 5 rokov. Vylúčiť mulčovanie na biotope Kr 1 – vresoviská. Doplnkovo mulčovať je možné aj nedopasky na spásaných pasienkoch.

Košarovanie

- na kosených lúkach košarovanie neodporúčané,
- pri košarovaní hospodárskych zvierat na plochách TTP dohodnúť konkrétne miesto košarovania so Správou CHKO Kysuce (aby nedošlo k poškodeniu vzácnych biotopov),
- košarovanie nie je prípustné v ochrannom pásme vodárenskej nádrže Nová Bystrica kvôli ochrane vodného zdroja.

Odstraňovanie náletových drevín a krovín

- odstraňovanie náletových drevín na parcelách vedených ako TTP (tzv. „biele plochy“) za účelom pravidelného obhospodarovania vykonávať v zmysle § 47 zákona č. 543/2002 Z. z.,
- dbať na zachovanie existujúcich starých/starších solitérnych drevín (stromov a krov), s obvodom kmeňa nad 120 cm a solitérnych jedincov ovocných drevín, napr. čerešňa vtáčia, divé jablone, hrušky, ako aj solitérnych vzrastlých jedincov hlohov, ruží a borievok (*Juniperus communis*),
- dbať na zachovanie existujúcich líniových porastov drevín, porastov na medziach, alejí, a pod., ako dôležitého krajnotvorného prvku, ktorý zvyšuje diverzitu územia,

- ponechať dreviny s hniezdami a dutinové stromy, ktoré budú slúžiť alebo slúžia na hniezdenie vtáctva a netopierov,
- nezasahovať do cenných lokalít na TTP s charakterom lesa, ktoré vznikali sekundárnou sukcesiou niekoľko desiatok rokov (viac ako 50) po opustení obhospodarovania, možné zásahy sú podmienené súhlasným stanoviskom Správy CHKO Kysuce a následným súhlasom orgánu ochrany prírody,
- pri výruboch drevín na TTP minimalizovať poškodenie vegetačného krytu na lokalite (najmä pri vyťahovaní, približovaní a odvoze dreva),
- po skončení výrubu alebo frézovania krovín zvyšky haluziny po ťažbe nahromadiť do kôp, na miestach s výskytom travinného porastu je nutné odtiahnuť všetky zvyšky po ťažbe na okraj lúky,
- pri plošnom výrube zabezpečiť opätovné nezmladzovanie pňov vyrúbaných drevín a krovín opakovaným vykášaním výmladkov listnatých drevín a krovín,
- výrub drevín vykonať v zmysle § 22 ods. 11 vyhlášky č. 170/2021 Z. z. v mimohniezdnom období (od 01.10. do konca februára bežného kalendárneho roka),
- v prípade nezabezpečenej pastvy a preukázateľného starnutia porastov vresu na vresoviskách (biotop Kr 1) – potrebné mozaikovitú odstránenie nahromadeného humusu, nakoľko semená vresu kľíčia len na minerálnej pôde. Zabezpečiť sa to môže vykopávaním jednotlivých kríčkov vresu alebo riadeným vypálením porastu. To môže byť realizované len v zimnom období, v čase bez snehovej pokrývky a počas mrazov. Zásah sa nemá realizovať celoplošne, ale len na časti porastu a je potrebné zabezpečovať ho v čase slabého vetra alebo pri bezvetří.

Starostlivosť o zeleň v okolí sídiel

- zachovať záhrady a sady spolu so zachovaním a ochranou starých ovocných stromov. Pri výsadbe nových ovocných stromov zabezpečiť zachovanie existujúcich (pôvodných) odrôd preštepením na nové stromy.

Hnojenie, použitie chemických prípravkov a iné aktivity

- vylúčenie aplikácie chemických a iných prípravkov (pesticídov, umelých hnojív, digestátu),
- prípustné dodatočné prihnojovanie (najmä v prípade porastov, ktoré sa kosia 2-krát ročne) a to výlučne maštalným hnojom, nie hnojovicou, raz za dva roky. Maximálne odporúčané množstvo dusíka je 50 kg/ha,
- vylúčenie zmeny hodnotných lúk a pasienkov na ornú pôdu,
- odstraňovanie inváznych a nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín, spôsobom vhodným pre dané druhy,
- nevykonávanie prísevov na lokalitách, nerozorávanie, nelikvidovanie biotop napr. z dôvodu výstavby,
- zabrániť umelému zalesňovaniu TTP,
- pozemky, ktoré sú v súčasnosti alebo boli v posledných 5 – 10 rokoch dlhodobo využívané ako kultúrne polia a role (orba a pestovanie plodín alebo krmiva), môžu byť takto využívané aj naďalej,
- riadené vypaľovanie je možné jednorázovo aplikovať ako obnovnú formu manažmentu len vo vybraných lokalitách a na základe súhlasného stanoviska Správy CHKO Kysuce.

3.3.6 Zásady starostlivosti o predmety ochrany EFP 6.1 a 6.2

Tabuľka č. 18: Zoznam biotopov v EFP 6.1 a EFP 6.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Lk 5	6430	Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach
Ra 3	7140	Prechodné rašeliniská a trasoviská
Ra 6	7230	Slatiny s vysokým obsahom báz
Pr 3	* 7220	Penovcové prameniská
Lk 6	-	Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí
Lk 10	-	Vegetácia vysokých ostríc
Pr 1	-	Prameniská horského a subalpínskeho stupňa na nevápencových horninách
Pr 2	-	Prameniská nížin a pahorkatín na nevápencových horninách

EFP 6.1 a 6.2 sú vyčlenené v rámci rôznych typov podmáčaných lúk, prechodných rašelinísk, slatín, prípadne aj pramenísk.

Cieľom opatrení v EFP 6.1 a 6.2 je zachovať alebo zlepšiť stav podmáčaných lúk, rašeliniskových biotopov a druhov, ktoré sú na tieto biotopy viazané. Zlepšenie stavu možno dosiahnuť predovšetkým zachovaním alebo zlepšením vodného režimu a pravidelným kosením týchto biotopov spojeným s odstránením pokosenej biomasy. Na výrazne podmáčaných miestach je potrebné preferovať ľahkú mechanizáciu, alebo ručné kosenie. Pokosenú biomasu je potrebné uskladniť mimo ohrozených biotopov, aby nedochádzalo k hromadeniu živín. Pastva môže byť využitá len ako doplnkový spôsob manažmentu a jej intenzita je potrebné nastaviť s prihliadnutím na cieľové typy biotopov, ktoré chceme v danej lokalite zachovať alebo zlepšiť.

V rámci EFP 6.1 a 6.2 sa zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú viazané na predmetný EFP (tabuľky č. 9 a 10) v rámci vyššie uvedených biotopov.

Praktické uplatňovanie zásad nad rámec bežného obhospodarovania podmáčaných lúk s dodatočným navyšovaním finančných nákladov (napr. obnova vodného režimu, preferencia ručného kosenia, ručné odstraňovanie náletov, a pod.) vlastníci/obhospodarovatelia pozemkov podmieňujú pridelením osobitných finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu alebo zdrojov EÚ.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- obnoviť, resp. zlepšiť vodný režim v minulosti odvodnených lokalít, udržiavať vodný režim recentných lokalít,
- zabrániť eutrofizácii lokalít udržiavaním min. 500 m ochranného pásma v okolí bez hnojenia (s cieľom eliminácie splachu hnojív z okolitých plôch) a aplikácii chemických a prípravkov (pesticídov, umelých hnojív, digestátu),
- rašeliniská, slatiny a prameniská len kosiť (vylúčenie pasenia, napájania a vchádzania hospodárskych zvierat). Biomasu ukladať mimo lokality, kosba môže byť posunutá do jesenného obdobia, napr. z dôvodu nadmerného podmáčania lokality v lete,
- podmáčané lúky primárne kosiť, biomasu ukladať mimo lokality, kosba môže byť posunutá do jesenného obdobia, napr. z dôvodu nadmerného podmáčania lokality v lete, obmedziť intenzívnu pastvu hospodárskych zvierat do biotopu; prepasenie je možné len na vybraných lokalitách,

- pri biotope Lk 5 (vysokobylinné porasty) kosiť raz za 3 – 5 rokov, používať ľahkú mechanizáciu, alternatívne mulčovanie raz za 5 rokov,
- zabezpečiť pravidelné realizovanie udržiavacieho, resp. obnovného manažmentu zameraného na zachovanie, resp. zlepšenie stavu rašelinných biotopov a druhov na ne viazaných,
- preferovať ručné kosenie alebo ľahkú mechanizáciu, prípadné mulčovanie realizovať len po dohode so Správou CHKO Kysuce za dodržania špecifických podmienok (v odôvodnených prípadoch pri dobrom vodnom režime, primárne ako obnovný typ manažmentu, max. raz za 3 roky v jesennom období, využiť ľahšiu mechanizáciu, ktorá má široké kolesá a je adaptovaná na mokrad'ové podmienky).
- výruby drevín a krovín na podmáčaných biotopoch realizovať v prípade zlepšenia alebo obnovy pôvodných nelesných biotopov a na základe príslušných povolení,
- pri výruboch drevín a krovín v podmáčaných biotopoch minimalizovať poškodenie vegetačného krytu na lokalite (najmä pri vyťahovaní, približovaní a odvoze dreva),
- po skončení výrubu zvyšky haluziny po ťažbe nahromadiť do kôp, na miestach s výskytom travinného porastu je nutné odtiahnuť všetky zvyšky po ťažbe na okraj lúky (rašeliniska),
- zabezpečiť opätovné nezmladzovanie pňov vyrúbaných drevín a krovín opakovaným vykášaním výmladkov listnatých drevín a krovín,
- zabrániť zalesňovaniu podmáčaných lokalít.

3.3.7 Zásady starostlivosti o predmety ochrany EFP 7.1 a 7.2

Tabuľka č. 19: Zoznam biotopov v EFP 7.1 a 7.2

Kód KBS (2002)	Kód Natura	Názov biotopu
Vo 1	3130	Oligotrofné až mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried <i>Littorelletea uniflorae</i> a/alebo <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>
Br 2	3220	Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov
Br 4	3240	Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s vrbou sivou (<i>Salix eleagnos</i>)
Br 6	6430	Brehové porasty deväťsilov
Ls 1.3	* 91E0	Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy
Ls 1.4	* 91E0	Horské jelšové lužné lesy
Kr 8	-	Víbové kroviny stojatých vôd

EFP 7.1 a 7.2 sú vymedzené primárne v rámci vodných tokov, brehových biotopov a mokradí popri riekach a potokoch, kde lokality väčšinou nepotrebujú pravidelné zásahy. Ide najmä o biotopy priamo v riečnych korytách a v tesnej blízkosti ich brehov. Zaradené sú tu tiež brehové porasty a porasty krovitých vrbín. Ojedinele sa v porastoch môžu vyskytovať podmáčané lúky biotopov Lk 5 a Lk 6 v rôznych sukcesných štádiách, ktoré si vyžadujú kosenie.

Cieľom opatrení v EFP 7.1 a 7.2 je zachovať alebo zlepšiť stav vodných a príbrežných biotopov a druhov, ktoré sú na tieto biotopy viazané. To sa dá najmä minimalizovaním zásahov v týchto biotopoch na nevyhnutnú mieru. Zároveň je však potrebné rešpektovať vyššie záujmy, ako je napr. protipovodňová ochrana obyvateľstva. Dôležité je tiež budovať vodozádržné opatrenia prioritne prírodného charakteru, ako je budovanie meandrov, prírodných brehov, slepých ramien, jazierok, drobných prehrádzok a pod. Prvky tvoriace bariéry v kontinuite vodných tokov by mali byť postupne odstraňované.

V rámci EFP 7.1 a 7.2 sa zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú viazané na predmetnú EFP (viď tabuľky č. 9 a 10) v rámci vyššie uvedených biotopov.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- zachovať alebo obnoviť kontinuitu vodných tokov, odstraňovať migračné bariéry, pri revitalizáciách, alebo protipovodňových úpravách v čo najväčšej miere využívať postupy, aby boli zachované aj prírodné hodnoty,
- budovať vodozádržné opatrenia v krajine a na zamokrených nivách vodných tokov zvýšiť retenčnú schopnosť alúvia pojať a redukovať bleskové povodne a schopnosť akumulovať zásoby podzemnej vody,
- v zachovalých biotopoch s jelšovými lužnými lesmi biotopov Ls 1.3 a Ls 1.4 primárne uplatňovať režim bezzásahu, väčšie zásahy do brehových porastov sú možné len v odôvodnených prípadoch (napr. ochrana pred povodňami, spriechodnenie koryta, ohrozenie majetku a obyvateľstva),
- vylúčiť výstavbu malých vodných elektrární,
- podporovať opatrenia na zlepšenie čistoty vody,
- pobrežné pozemky (v zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov zachovať bez výstavby minimálne 10 m od brehovej čiary pri významných vodných tokoch a 5 m od brehovej čiary pri drobných vodných tokoch; v prípade, že sú popri toku brehové porasty, umiestňovať výstavbu až za ne,
- vylúčiť ťažbu štrku s výnimkou prípadov, kedy dochádza k ohrozeniu obyvateľstva, stavieb alebo infraštruktúry,
- monitorovať výskyt invázných invázne sa správajúcich a nepôvodných druhov a aplikovať vhodné riešenia pre ich odstraňovanie,
- zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- pri obhospodarovaní lesných a poľnohospodárskych pozemkov zamedziť zasahovaniu (napr. približovanie dreva, vchádzanie technikou) do dotknutých vodných tokov,
- zlepšiť stav lesných zväznic, bývalých približovacích liniek, nespevnených ciest, resp. ich rekultivovať alebo odstrániť,
- prísne dodržiavať regulatívy pre pásma hygienickej ochrany vodnej nádrže Nová Bystrica.

3.3.8 Zásady starostlivosti o predmety ochrany EFP 8

EFP je vylíšený v hraniciach CHKO Kysuce. Zahŕňa geomorfologické celky v CHKO Kysuce s množstvom geologických javov, štruktúr a foriem. Viaceré sú súčasťou MCHÚ, ako PP Korniansky ropný prameň, PR Klokočovské skálie, PR Vychylovské skálie, PP Vychylovské prahy. Cieľom je zachovať alebo zlepšiť stav týchto prvkov s prihliadnutím na biotopy a druhy na ne viazané.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- zabrániť vzniku prieskumných území, ložísk nevyhradených nerastov, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov,
- zabrániť vzniku úložísk odpadov vrátane jadrového paliva v celom území CHKO Kysuce,

- územie využívať v súlade so zachovaním abiotických javov a predmetov ochrany CHKO Kysuce,
- podporovať environmentálne a rekreačné využívanie týchto území.

3.3.9 Zásady starostlivosti o predmety ochrany EFP 9

EFP zahŕňa biotopy, ktoré neboli zahrnuté v rámci predchádzajúcich EFP. Ide najmä o plochy s nelesnou drevinovou vegetáciou (NDV), ktorú tvoria nálety krovín a pionierskych stromov. Ďalej sú tu zahrnuté intenzifikované TTP a intenzívne využívané polia. Z antropogénnych biotopov je tu zahrnutá výstavba, cesty a spevnené plochy a záhrady.

EFP zahŕňa aj plochy, ktoré k dátumu dokončenia programu starostlivosti o CHKO Kysuce neboli vymapované a teda zahrnuté v ostatných EFP, ale potenciálne sa tu môže nachádzať napr. biotop európskeho resp. národného významu. V prípade potvrdeného výskytu biotopov alebo biotopov druhov európskeho alebo národného významu bude využívaný prístup, ako keby tieto lokality boli zaradené v EFP vymedzenom pre daný typ biotopu.

Zásady starostlivosti a využívania územia:

- bežné obhospodarovanie v závislosti od druhu pozemku a typu biotopu,
- na lúkach je cieľom zachovať ich obhospodarovanie a na vhodných miestach (primárne v ÚEV a hrebeňových oblastiach) postupne obnoviť druhovo chudobné trávne porasty, ktoré boli v minulosti výrazne intenzifikované, alebo nevhodne využívané (sukcesia degradácia),
- **v rámci biotopov TTP** je možné kosenie, pasenie alebo ich kombinácia v rámci 1 roku alebo medziročne oba spôsoby,
- vylúčenie minerálnych hnojív a hnojovice,
- organické hnojenie je povolené s dávkou 50 kg N/ha raz za 2 roky (do limitu sa nezapočítavajú exkrementy pasúcich sa zvierat),
- vylúčenie používania chemických prípravkov,
- maximálna frekvencia kosenia 2-krát/rok,
- minimálna frekvencia kosenia (ak sa lokalita využíva iba na kosenie) 1-krát/rok,
- kosenie od stredu k okrajom pozemku alebo po pásoch od jedného okraja pozemku k druhému (podmienka neplatí pre užívateľské bloky menšie ako 1 ha),
- košarovanie je možné,
- intenzívna pastva je možná,
- mulčovanie je možné ako obnovný zásah na odstránenie náletu a prípravu plochy na bežné využívanie. Je možné ho aplikovať najviac 3 roky po sebe a najviac 2-krát/7 rokov,
- kultúrne polia a pravidelné oranú pôdu využívať pre pestovanie,
- rozorávanie trávnych porastov je možné len po súhlasnom stanovisku orgánu ochrany prírody,
- najväčšia súvislá rozloha rozoranej pôdy je 0,3 hektára,
- nie je možné rozorávanie podmáčaných trávnych porastov, **v rámci extenzívne využívanej mozaiky rôznych poľnohospodárskych kultúr** (tradičné políčka popri usadlostiach, opustené bývalé polia) rešpektujú špecifiká takéhoto typu využívania zeme (pestrosť kultúr, rýchle striedanie kultúr, extenzívne hospodárenie na báze organického hnojenia),

- zásady manažmentu/starostlivosti v **krovínach a porastoch náletových drevín** rešpektujú záujmy ochrany prírody v týchto biotopoch. Ide o porasty, ktoré sa rozšírili po opustení tradičných spôsobov hospodárenia a v súčasnosti tvoria najmä v okolí intravilánov alebo aj v nich) často plošne rozsiahle porasty. Úkryt a útočisko tu nachádzajú rôzne druhy vtákov a zveri. Kroviny sú zároveň biotopom rastlín ekotónových stanovišť. Ich odstraňovanie je možné vykonať len v súlade s § 47 zákona č. 543/2002 Z. z., pre odstraňovanie väčších enkláv krovín je potrebné súhlasné stanovisko Orgánu ochrany prírody. Odstraňovanie krovín vykonávať mimo hniezdneho obdobia tzn. v zimných mesiacoch.

3.3.10 Všeobecné zásady hospodárenia v CHKO Kysuce

Poľovníctvo

- prikrmovať len v nevyhnutnej miere, a to miestnym senom alebo letninou, jadrovým a dužinatým krmivom; v územiach v 4. a 5. stupni ochrany prikrmovanie nie je možné,
- lúčne seno vyrobené z vysušenej pokosenej trávy z predmetných lúk je možné umiestňovať do drevených senníkov nachádzajúcich sa na týchto lúkach alebo na ich okrajoch,
- neumiestňovať krmoviská a vnaďiská v blízkosti ľudských obydlií, turisticky významných lokalít a intravilánov obcí, z dôvodu možného stretu verejnosti s veľkými šelmami (hlavne medveď hnedý prilákaný na krmovisko či vnaďisko),
- výrazne eliminovať výskyt diviacej a raticovej zveri v lokalitách, kde je premnožená a kde významne poškodzuje lesné porasty ako aj nelesné biotopy,
- významne redukovať početnosť introdukovaných poľovných druhov ako muflón lesný a daniel škvrnitý,
- sledovať možné šírenie invázných nepôvodných druhov rastlín na krmoviskách, ktoré sa môžu rozširovať s krmivom. V prípade ich výskytu ich neodkladne odstrániť.

Rybárstvo – vodné toky

- vylúčiť zarybňovanie a chov nepôvodných druhov rýb (napr. pstruh dúhový, sivoň, príp. iné).

Rekreácia, turizmus, turistické a cyklistické chodníky

- poskytovať súčinnosť pri realizácii a skvalitňovaní značenia turistických trás a cyklociest, údržbe ich priechodnosti a pri budovaní drobnej doplnkovej infraštruktúry pre turistov a cykloturistov pozdĺž trás (informačné panely, oddychové miesta s lavičkami, upravené studničky, zábradlia, mostíky, a pod.),
- na vyžiadanie zabezpečiť kvalifikovaných sprievodcovské služby,
- zabezpečiť budovanie a pravidelnú údržbu náučných chodníkov a náučných lokalít, prípadne dobudovanie infraštruktúry existujúcich náučných zariadení,
- po zriadení zabezpečiť obnovu značenia trasy a údržbu a obnovu informačných panelov a ďalšej infraštruktúry náučných zariadení,
- eliminovať riziko vzniku konfliktnej situácie s veľkými šelmami formou osvetly a pravidelných prednášok, ako sa správať v prírode,
- na turistických trasách, oddychových miestach a pri informačných paneloch neosádzať nádoby resp. vrecia na odpad a to najmä z dôvodu, že obsah odpadu predstavuje nebezpečný zdroj potravy pre voľne žijúce druhy živočíchov (napr. medveď, líška, jazvec) alebo vtáky

- (napr. krkavec). Dochádzalo by tak k lákaniu uvedených druhov živočíchov k turisticky využívaným trasám a miestam, čím sa zvyšuje riziko vzniku konfliktnnej situácie,
- podporovať rekonštrukciu podľa tradičnej architektúry (v stanoviskách k výstavbe a územným plánom) v súčinnosti so samosprávami pre potreby skvalitnenia služieb v cestovnom ruchu v území CHKO Kysuce a jej priľahlého okolia,
 - na stavbu zariadení s turistickým účelom (informačné panely, informačné body, lavičky, prístrešky, útulne) uprednostniť drevo s použitím prvkov miestnej ľudovej architektúry. Na stavbu drevenej konštrukcie využívať masívne drevo, nepoužívať cudzorodé, neprirodné materiály, ako sú výrobky z plastových látok a rôzne druhy plechov.

Urbanizácia a krajinný ráz územia

- PS o CHKO Kysuce rešpektuje existujúce územno-plánovacie dokumentácie (ÚPD), ktoré doporučila S-CHKO Kysuce v svojich odborných stanoviskách,
- v spolupráci so samosprávami (obce, kraj) identifikovať lokality s významnou krajinárskou hodnotou (tradičná architektúra, vzhľad krajiny),
- zachovať charakteristický vzhľad krajiny, krajinnú štruktúru a architektúru v lokalitách s významnou krajinárskou hodnotou, nepodporovať výstavbu, ktorá by narušila krajinný ráz v týchto lokalitách,
- spolupracovať s obcami na tvorbe ÚPD, ktoré budú rešpektovať záujmy ochrany prírody a stanú sa tak rozhodujúcim dokumentom pri nožnej realizácii výstavby a rozvoji obcí,
- nové plochy pre výstavbu v rámci ÚPD nenavrhať v ÚEV, v prvkoch regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES), ako sú biocentrá, biokoridory, genofondové lokality, v odôvodnených prípadoch s odporúčajúcim odborným stanoviskom Správy CHKO Kysuce,
- nové plochy, napr. pre bývanie, občiansku vybavenosť, výrobné alebo rekreačné územie nenavrhať a neumiestňovať v inundačnom území vodných tokov po záplavovú čiaru Q₁₀₀, prípadné umiestnenie iných stavieb (napr. protipovodňových stavieb, inžinierskych sietí, cykloturistických trás, športových ihrísk, a pod.),
- novú výstavbu prioritne povoľovať v súlade so schválenou ÚPD obcí alebo zón, územiach, kde nie je schválená dokumentácia ÚPD len po individuálnom posúdení z hľadiska záujmov ochrany prírody a po doporučení Správou CHKO Kysuce,
- zamedziť fragmentácii krajiny výstavbou, tzn. rozptýlenej obytnej a rekreačnej zástavbe, vo voľnej krajine nevytvárať izolované (tzv. satelitné) urbanistické celky (nevytvárať napr. izolované plochy pre individuálnu bytovú výstavbu, nové plochy urbanizácie navrhovať primárne v nadväznosti na už existujúcu zástavbu,
- zmapovať významné stromy a zabezpečiť ich zachovanie do budúcnosti pravidelným ošetrovaním,
- zmapovať historické krajinné štruktúry a objekty (osady, drevenice, kamenice, senníky, koliby, zachované medze, a pod.), podporovať ich obnovu.

Zásady umiestňovania infraštruktúry a stavieb:

- stavebné práce vykonať tak, aby sa zamedzilo poškodeniu okolitého biotopu, v prípade možného poškodenia stavbu oplotiť dočasným oplotením,
- v prípade potreby výkopových prác a navážok je potrebné dohliadať, aby sa zamedzilo zavlečeniu invázných nepôvodných rastlín,

- odpad vzniknutý pri činnosti odvážať a nakladať s ním v zmysle príslušných právnych noriem,
- pozemky v rámci CHKO Kysuce mimo zastavaného územia oplocovať po individuálnom posúdení z hľadiska migračnej priechodnosti krajiny Správou CHKO Kysuce a následne so súhlasom orgánu ochrany prírody,
- stavby, vrátane oplotení, umiestňovať v súlade so zachovaním pobrežných pozemkov v zmysle zákona o vodách (t. j. zachovať pásмо bez výstavby minimálne 10 m od brehovej čiary pri významných vodných tokoch a 5 m od brehovej čiary pri drobných vodných tokoch), v prípade, že sú popri toku brehové porasty umiestňovať výstavbu až za ne,
- zachovať dostatočný priestor na migráciu fauny vylúčením urbanizácie biokoridorov, medzi jednotlivými obcami zachovať dostatočný migračný priestor (v prípade, že ešte existuje),
- pri budovaní alebo rekonštrukciách dopravnej infraštruktúry zahrnúť biokoridory pre faunu a odporučiť adekvátne opatrenia (budovanie zelených mostov, navádzacích oplotení, a pod.),
- rešpektovať zachovanie genofondových plôch uvedených v RÚSES, nebudovať v nich stavby a podporovať formy využívania lokality prospievajúce k ich zachovaniu a revitalizácii,
- zachovať vzhľad tradičných dreveníc v osadách a na samotách so zachovanou tradičnou architektúrou dreveníc s nasledovnými odporučeniami:
 - na výstavbu základu je možné použiť betón (kedysi kamenná podmurovka) s tým, že základ bude obložený lomovým kameňom z pieskovca,
 - strecha sedlová, krytina v ideálnom prípade drevený šindel, ako alternatíva imitácie šindľa (plastové, plechové), prioritne hnedej, alebo čiernej farby,
 - farebné prevedenie objektu bude korešpondovať s okolitým územím a zapadne do krajiny (používať farby tmavohnedé, svetlohnedé, tmavozelené, príp. transparentné).
 - okná dvojkrídlové, štvor- alebo šesťtabuľové v ideálnom prípade drevené, je však možné použiť i plastové s farebnou imitáciou dreva,
 - dvere drevené, resp. farebná imitácia dreva,
 - výstavbu vikierov neodporúčať,
 - ostatné technicko-estetické prvky, ktoré je možné realizovať na uvedenej stavbe, napr.: na koncoch vyrezávané krokvy, podsienok, vrchol štítu zakončený kabrincom, štítu zdobené prírodnými motívmi, a pod.,
- Na komínové teleso nových objektov v osadách a na samotách namontovať mrežu o veľkosti oka maximálne 5x5 cm z dôvodu zamedzenia prístupu pre nočné živočchy (sovy, a pod.),
- Výsadba a pestovanie nepôvodných druhov rastlín alebo pestovanie nepôvodných druhov rastlín za hranicami zastavaného územia obce v zmysle §7 zákona č. 543/2002 Z. z. len so súhlasom orgánu ochrany prírody, odporúčame nepoužívať nepôvodné druhy drevín a rastlín, alebo invázne sa správajúce druhy rastlín ako sú napr. sumach pálkový, javorovec jaseňolistý, pajaseň žliazkatý, pohánkovec japonský, astra novobelgická, astra novoanglická, magnólie, tuje, cyprušteky, okrasné javory, japonské čerešne a pod.,
- Pre vegetačné úpravy v okolí rekreačných stavieb odporúčame prednostne použiť ovocné stromy a pôvodné dreviny, ako sú napr. jedľa biela, buk lesný, lipa malolistá, lipa veľkolistá, smrek obyčajný, brest hrabolitý, javor mliečny, javor horský.

3.4 Opatrenia na dosiahnutie cieľov ochrany, harmonogram a merateľné indikátory ich plnenia, subjekt zodpovedný za ich plnenie

Dlhodobý cieľ 1:							
ZACHOVANIE ALEBO POSTUPNÁ OBNOVA PRIRODZENÝCH EKOSYSTÉMOV							
<p>Operatívny cieľ 1.1: Zachovanie prirodzených ekosystémov zabezpečením nerušeného priebehu prírodných procesov v biotopoch ponechaných na samovoľný vývoj (vrátane biotopov hlucháňa hôrneho (<i>Tetrao urogallus</i>) v MCHÚ s 5. st. ochrany zaradených do hluchánej oblasti).</p> <p>Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 1.1 a EFP 1.2. Zachovaním prirodzených procesov prebiehajúcich v lesných biotopoch bez zásahu človeka sa zachová alebo obnoví prirodzená skladba drevín ako aj prirodzená štruktúra biotopov nachádzajúcich sa v predmetných EFP. Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.1).</p>							
<p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 1.2): 1.2.1 SKUEV0102 Čertov vrátane PR Čertov, 1.2.2 SKUEV0642 Javornický hrebeň vrátane NPR Veľký Javorník, 1.2.3 SKUEV0657 Malý Polom vrátane PR Malý Polom, 1.2.4 SKUEV0288 Kysucké Beskydy vrátane NPR Veľká Rača, PR Vychylovské skálie, PR Čierna Lutiša, PR Javorinka. ÚEV majú predmety ochrany týchto ÚEV uvedené v tabuľke č. 2.</p>							
<p>Riziká: Zmena politiky štátu v bezzásahových územiach a neochota štátu podporovať bezzásahový režim (náhrady), exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov, vysoké stavy poľovnej zveri</p>							
Opatrenie 1.1.1	<p>Bezzásahový režim v lesných porastoch</p> <p>Merateľný indikátor plnenia: ochrana autoregulačných procesov na výmere 641,43 ha umožňujúca priblíženie sa k stavu prirodzených alebo prírodných lesných biotopov, vhodné podmienky pre existenciu druhov živočíchov, rastlín, húb, machorastov a lišajníkov viazaných na tieto biotopy, ktorých výskyt limituje predovšetkým prítomnosť mŕtveho dreva v rôznych štádiách rozkladu.</p>						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

1.1.1.1	Ponechanie biotopov bez hospodárskych zásahov na prirodzený vývoj	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 1.1 a EFP 1.2 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10), <i>Tetrao urogallus</i> v jeho biotopoch	Udržaný alebo zlepšený stav biotopov, v biotopoch sa nevykonávajú žiadne hospodárske opatrenia, populácie druhov viazaných na bezzásahové typy biotopov sú z dlhodobého hľadiska stabilné	2027 – 2036	Vlastník, správca, užívateľ	Finančná náhrada (štátny rozpočet)	1.1, 1.2
1.1.1.2	Zásahy na vybraných lesných cestách z dôvodu ich údržby a využívania	Rešpektovať predmety ochrany	Spriechodnené lesné cesty, počet realizovaných opatrení	2027 – 2036	vlastníci, užívatelia	vlastné zdroje, štátny rozpočet	1.1, 1.2
1.1.1.3	Zásahy na lesníckych a turistických chodníkoch v nevyhnutnej miere na sprístupnenie chodníka, pri turistických chodníkoch zabezpečenie bezpečnosti pohybu turistov	Rešpektovať predmety ochrany	Spriechodnené lesnícke a turistické chodníky, počet realizovaných opatrení	2027 – 2036	vlastníci, užívatelia	vlastné zdroje, štátny rozpočet	1.1, 1.2
1.1.1.4	Turizmus len po vyznačených turistických trasách, prípadne zážitkový turizmus so sprievodcom po vytipovaných trasách	Rešpektovať predmety ochrany	Realizované odborné exkurzie, počet/rok	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, turistické oddiely, verejnosť	vlastné zdroje, štátny rozpočet	1.1, 1.2

Operatívny cieľ 1.2: Zlepšenie stavu/odolnosti a obnova lesných ekosystémov postupmi prírody blízkeho lesného hospodárenia so zameraním na obnovu biotopov a druhovú ochranu.

Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 2.1 a EFP 2.2. Cieľom dočasného alebo trvalého účelového manažmentu v týchto EFP je v čo najväčšej miere zachovať prípadne zlepšiť stav pôvodných lesných biotopov prostredníctvom opatrení na podporu prirodzených procesov alebo obnovu prírodných pomerov. Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.2).

Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 2.2) - územia európskeho významu: 2.2.1 SKUEV0102 Čertov, 2.2.2 SKUEV0655 Predmieranka, 2.2.3 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 2.2.4 SKUEV0777 Starobystrické penovcové

pramenisko 2.2.5 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 2.2.6 SKUEV0657 Malý Polom, 2.2.7 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 2.2.8 SKUEV0288 Kysucké Beskydy majú predmety ochrany uvedené v tabuľke č. 2 .							
Riziká: Nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, nedostatočné grantové výzvy, byrokratická záťaž, nedostatok výskumu, zmeny v PSOL, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov, veľkoplošný rozpad smrečín, vysoké stavy poľovnej zveri							
Opatrenie 1.2.1	Lesohospodárske opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu predmetných lesných biotopov resp. k ich obnove, zároveň k udržaniu alebo zlepšeniu populácií druhov na ne viazaných.						
	Merateľný indikátor plnenia: zlepšujúci sa stav lesných biotopov, prírode blízke obhospodarovanie na výmere 3341,65 ha , vekovo a priestorovo rôznorodé porasty, zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany, nedochádza k zmenšovaniu mikrohabitatov biotopov druhov, zachovávajú sa vhodné topické a trofické podmienky pre ich existenciu.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.2.1.1	Uplatnenie princípov prírody blízkeho obhospodarovania lesa podľa individuálnych podmienok konkrétneho stanovišťa, lesné prameniská ponechať bez zásahov.	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 2.1 a EFP 2.2 (uvedené v kap. č. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený stav predmetných lesných biotopov a na ne viazaných druhov	2027 – 2036	Užívateľ, vlastník, správca	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2
1.2.1.2	Pri obnove porastov ponechávanie stromov na dožitie, staršie stromy, zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiace drevo, dutinové a biotopové stromy (podrobnejšia charakteristika vyššie uvedených opatrení v kapitole č. 3.3.2)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 2.1 a EFP 2.2 (uvedené v kapitole č. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10). prioritne osídľujúce mŕtve drevo (drevoakazné huby, <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , <i>Sicista betulina</i> , dutinové hniezdiče)	Zlepšený stav predmetných lesných biotopov a na ne viazaných druhov Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdné možnosti pre druhy Zásoba mŕtveho dreva/ha Počty stromov na dožitie	2027 – 2036	Užívateľ, vlastník, správca	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

1.2.1.3	Režim asanácie dreva na plochách zasiahnutých prirodzenými disturbanciami (vetrové polomy, vývratiská či vyschnuté časti) po dohode so Správou CHKO Kysuce (odborné stanovisko)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 2.1 a EFP 2.2 (uvedené v kapitole č. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10). prioritne osídľujúce mŕtve drevo (drevokazné huby, <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , <i>Sicista betulina</i> , dutinové hniezdiče)	Zásoba mŕtveho dreva/ha Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre druhy viazané na mŕtvu biomasu	2027 – 2036	Užívateľ, vlastník, správca, Správa CHKO Kysuce	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2
1.2.1.4	Ponechávanie prípravných drevín – jarabiny, vŕby, osiky, brezy, pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 20 %	Pozitívny vplyv na druhy prioritne osídľujúce mŕtve drevo (drevokazné huby, <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , <i>Sicista betulina</i> , dutinové hniezdiče) Zvyšovanie odolnosti porastov	Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre druhy	2027 – 2036	Užívateľ, vlastník, správca	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2
1.2.1.5	Ponechanie porastov, ktoré predstavujú hniezdny biotop vzácnych a na vyrušovanie citlivých druhov vtákov bez zásahu vrátane asanačnej ťažby počas trvania hniezdenia	<i>Aquila chrysaetos</i> , <i>Glaucidium passerinum</i> , <i>Aegolium funereus</i> , <i>Strix uralensis</i> , <i>Ciconia nigra</i>	Stabilné hniezdenie na hniezdných lokalitách	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2
1.2.1.6	Na plochách v rámci lesa s nelesnými porastami (napr. rašeliniská, prameniská na nevápencových horninách, penovcové prameniská, lúky) uplatnenie režimu hospodárenia zohľadňujúceho výskyt týchto biotopov, podľa možnosti na predmetných biotopoch vyčlenenie plôch bez lesných porastov podľa § 3 ods. 1 písm. e) zákona č. 326/2005 Z. z	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 6.1 a EFP 6.2 (uvedené v kapitole č. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zachovanie nelesných biotopov v rámci lesných porastov Počet vyčlenených funkčných plôch	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2

1.2.1.7	Iniciovanie zmeny kategórie hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia podľa § 14 ods. 2 písm. e) zákona č. 326/2005 Z. z. a stanovenie osobitného režimu obhospodarovania	Zabezpečenie účinnejšej ochrany pre biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 2.1 a EFP 2.2 (uvedené v kap. č. 3.3).	Počet a plocha lesných porastov so zmenou kategórie lesa (z hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia)	v ďalších deceniách po schválení PS	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	2.1, 2.2
<p>Operatívny cieľ 1.3: Zlepšenie stavu/odolnosti pôvodných lesných ekosystémov a porastov v biotope lesných kúr („hlucháňa oblasť“) s preferenciou postupov pre zlepšenie stavu biotopov pre hlucháňa hôrneho.</p> <p>Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 3. Konkrétne opatrenia sú uvedené v kapitole 3.3.3. Cieľom dočasného alebo trvalého účelového manažmentu v týchto EFP je čo v najväčšej miere zachovať prípadne zlepšiť stav pôvodných lesných biotopov, ktoré zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu biotopu predovšetkým pre druh hlucháň hôrny (<i>Tetrao urogallus</i>). Opatrenia zároveň zabezpečia zachovanie alebo zlepšenie stavu aj ostatných druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.3). Do hluchánej oblasti sú zahrnuté aj MCHÚ s 5. st. ochrany s bezzásahovým režimom (V rámci tohto dokumentu sú uvedené v EFP 1). V rámci hluchánej oblasti je vylíšená oblasť s bezzásahom v 5. stupni ochrany a oblasť s preferovanými jemnejšími spôsobmi hospodárenia (v 2. až 4. stupni ochrany). Konkrétne opatrenia v týchto zónach sú uvedené v kap. 3.3.3. Mapa hluchánej oblasti v CHKO Kysuce je uvedená v prílohe 6.8</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v SKUEV0288 Kysucké Beskydy, SKUEV0657 Malý Polom, ktoré sú súčasťou hluchánej oblasti, majú predmety ochrany týchto ÚEV uvedené v tabuľke č. 2.</p> <p>Riziká: Nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, finančné náročné opatrenia, na praktickú realizáciu náročné opatrenia (výchova porastov) vyžadujúce kvalitných pracovníkov s praxou, dodržiavanie opatrení, zvýšenie rizika gradácie podkôrneho hmyzu na veľkých plochách, nedostatočná regulácia predátorov (kuny, medveď, krkavec), vysoké stavy poľovnej zveri (vyrušovanie na tokaniskách), exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov, veľkoplošný rozpad smrečín</p>							
Opatrenie	Lesohospodárske opatrenia so zameraním na zlepšenie stavu biotopov pre hlucháňa hôrneho.						
1.3.1	Merateľný indikátor plnenia: osobitný režim lesného hospodárenia vhodný pre hlucháňa hôrneho v „tzv. hluchánej oblasti CHKO Kysuce“ na celkovej výmere 3287,09 ha.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.3.1.1	Lesnícke opatrenia v oblasti aktívneho manažmentu, ktorá je biotopom hlucháňa (podrobnejšia charakteristika	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 3 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetného EFP (uvedené	Zlepšený stav biotopu pre druh hlucháň hôrny (výmera/ha) Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre ostatné druhy	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce,	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť),	3

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

	navrhovaných opatrení v kapitole č. 3.3.3)	v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10). prioritne osídľujúce staré porasty: <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , <i>Tetrao urogallus</i> , <i>Tetrastes bonasia</i> , dutinové hniezdiče, lignikolné huby, veľké šelmy			vlastník, správca, užívateľ	vlastné alebo iné zdroje	
1.3.1.2	Lesnícke opatrenia v oblasti aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 3. a 4. stupni ochrany (podrobnejšia charakteristika opatrení v kapitole č. 3.3.3)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 3 (uvedené v kap. 3.3), vytvorenie vhodných podmienok pre druhy vyskytujúce sa v rámci predmetného EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený stav biotopu pre druh hlucháň hôrny (výmera/ha) Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre ostatné druhy	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	3
1.3.1.3	Lesnícke opatrenia v oblasti aktívneho manažmentu, ktorá je potenciálnym biotopom hlucháňa v 2. stupni ochrany (podrobnejšia charakteristika opatrení v kapitole č. 3.3.3)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 3 (uvedené v kap. 3.3), vytvorenie vhodných podmienok pre druhy vyskytujúce sa v rámci predmetného EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený stav biotopu pre druh hlucháň hôrny (výmera/ha) Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre ostatné druhy	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	3
1.3.1.4	Podpora lovu predátorov hlucháňa, ktoré sú zverou v zmysle Zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení neskorších predpisov	<i>Tetrao urogallus</i> <i>Tetrastes bonasia</i>	Znížená početnosť predátorov hlucháňa hôrneho	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	3, 4.1, 4.2
1.3.1.5	Ostatné opatrenia pre zabezpečenie priaznivého stavu populácie hlucháňa hôrneho - nepovoliť výstavbu lesných ciest vo vzdialenosti min. 1000 m od tokanísk, zákaz používania pesticídov, ako aj vnadenia a prikrmovania diviacej zveri jadrovým a dužinatým krmivom	<i>Tetrao urogallus</i> <i>Tetrastes bonasia</i> Veľké šelmy Dutinové hniezdiče	Zlepšený stav biotopu pre druh hlucháň hôrny (výmera/ha) Zlepšené životné podmienky pre ostatné druhy	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	3.1, 3.2,

1.3.1.6	Iniciovanie zmeny kategórie hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia podľa § 14 ods. 2 písm. e) zákona č. 326/2005 Z. z. a stanovenie osobitného režimu obhospodarovania	Zabezpečenie účinnejšej ochrany pre biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 3.1 a EFP 3.2 (uvedené v kap. 3.3).	Počet a plocha lesných porastov so zmenou kategórie lesa (z hospodárskych lesov na lesy osobitného určenia)	v ďalších decéniách po schválení programu starostlivosti	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	3.1, 3.2
<p>Operatívny cieľ 1.4: Zlepšovanie stavu lesných ekosystémov v porastoch s bežným hospodárením v súlade s aktuálnymi programami starostlivosti o lesy s dôrazom na zabezpečenie ich vhodnej drevinovej skladby, vekovej a výškovej diferenciacie.</p> <p>Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 4.1 a EFP 4.2. Cieľom trvalého manažmentu pri lesoch s bežným hospodárením je zachovanie prirodzených porastov, resp. postupná obnova nepôvodných smrekových monokultúr na porasty blízke pôvodnému drevinovému zloženiu. Pri obhospodarovaní lesa je potrebné prihliadať na zásady stanovené v PSL. Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.4).</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 4.2) – územia európskeho významu: 4.2.1 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 4.2.2 SKUEV0102 Čertov, 4.2.3 SKUEV0641 Papradnianka, 4.2.4 SKUEV0777 Starobystrické penovcové pramenisko, 4.2.5 SKUEV0101 Klokočovské rašeliniská, 4.2.6 SKUEV0657 Malý Polom, 4.2.7 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská, 4.2.8 SKUEV0642 Javornický hrebeň majú predmety ochrany uvedené v tabuľke č. 2.</p> <p>Riziká: Nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody a náhrad, nedostatočné grantové výzvy, finančné náročné opatrenia na veľkom území, dodržiavanie opatrení, byrokratická záťaž, rôzny prístup vlastníkov a obhospodarovateľov lesa k obhospodarovaniu, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, zvýšené riziko požiarov, veľkoplošný rozpad smrečín</p>							
Opatrenie 1.4.1	Lesohospodárske opatrenia vedúce k zlepšeniu stavu predmetných lesných biotopov, resp. k ich obnove, zároveň k udržaniu alebo zlepšeniu stavu druhov na ne viazaných.						
	Merateľný indikátor plnenia: zlepšujúci sa stav lesných biotopov, výmera obnovených biotopov prostredníctvom úpravy drevinového zloženia (t.č. nemapované ako biotopy); zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany, nedochádza k zmenšovaniu mikrohabitatov biotopov druhov, zachovávajú sa vhodné topické a trofické podmienky pre ich existenciu.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
1.4.1.1	Bežné spôsoby hospodárenia s cieľom zabezpečiť pestré drevinové zloženie (podľa	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 4.1 a EFP 4.2 (uvedené v kap. 3.3) a	Bežné obhospodarovanie lesných porastov v zmysle PSL (výmera/ha)	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada,	4.1, 4.2

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

	jednotlivých biotopov, redukcia smreka) aj prirodzenejšiu porastovú štruktúru (jednoetážové porasty postupne obnovovať s cieľom dosiahnuť minimálne dvojetážovú štruktúru)	druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený stav biotopov			zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	
1.4.1.2	Ponechávanie prípravných drevín – jarabiny, vrb, osiky, brezy, pokiaľ ich zastúpenie nepresiahne 20 %	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 4.1 a EFP 4.2 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Výskytové, potravné, úkrytové a hniezdne možnosti pre druhy	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	4.1, 4.2
1.4.1.3	Pri obnove porastov ponechávanie stromov na dožitie, staršie stromy, zlomy, suché, odumierajúce alebo odumreté stojace alebo ležiace drevo, dutinové a biotopové stromy (podrobnejšia charakteristika vyššie uvedených opatrení v kapitole č. 3.3.4)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 4.1 a EFP 4.2 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10). prioritne osídľujúce mŕtve drevo (drevokazné huby, <i>Buxbaumia viridis</i> , <i>Salamandra salamandra</i> , <i>Sicista betulina</i> , dutinové hniezdiče)	Zlepšený stav biotopov, Zásoba deficitných stromov a odumretého dreva (počet stromov alebo m ³ /ha), Vhodné podmienky pre druhy vyžadujúce odumretú a odumierajúcu drevnú hmotu	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	4.1, 4.2
1.4.1.4	V porastoch, kde jedľa dosahuje zastúpenie do 20 %, túto drevinu ťažiť v rámci obnovy len v odôvodnených prípadoch (podrobnejšia charakteristika vyššie uvedených opatrení v kapitole č. 3.3.4)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 4.1 a EFP 4.2 (uvedené v kap. 3.3) s výskytom <i>Abies alba</i> , ako deficitne zastúpenej dreviny	Podpora rozšírenia jedle ako v súčasnosti deficitne zastúpenej dreviny	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	4.1, 4.2
1.4.1.5	Na plochách v rámci lesa s nelesnými porastami (napr. rašeliniská, prameniská na nevápencových horninách, penovcové prameniská, lúky atď.) režim hospodárenia zohľadňujúci výskyt týchto	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 6.1 a EFP 6.2 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zachovanie nelesných biotopov v rámci lesných porastov, Počet vyčlenených funkčných plôch	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	4.1, 4.2

	biotopov, podľa možnosti na predmetných biotopoch vyčleniť funkčné plochy podľa § 3 ods. 1 písm. e) zákona č. 326/2005 Z. z						
1.4.1.6	Ponechanie porastov, ktoré predstavujú hniezdny biotop vzácných a na vyrušovanie citlivých druhov vtákov bez zásahu vrátane asanačnej ťažby počas trvania hniezdenia	<i>Aquila chrysaetos, Glaucidium passerinum, Aegolium funereus, Strix uralensis, Ciconia nigra</i>	Stabilné hniezdenie na hniezdných lokalitách	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančná náhrada, zmluvná starostlivosť), vlastné alebo iné zdroje	4.1, 4.2

Dlhodobý cieľ 2:

ZACHOVANIE ALEBO ZLEPŠOVANIE STAVU NELESNÝCH BIOTOPOV A DRUHOV NA NE VIAZANÝCH, HYDROLOGICKÉHO REŽIMU MOKRADÍ A ZACHOVANIE PRIRODZENÉHO DRUHOVÉHO ZLOŽENIA BIOTOPOV

Operatívny cieľ 2.1: Zachovanie alebo zlepšenie stavu aktívne obhospodarovaných ako aj zarastajúcich TTP prioritne s výskytom biotopov európskeho, resp. národného významu na nezmenšujúcej sa výmere.

Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 5.1, EFP 5.2. Cieľom opatrení v týchto EFP je zachovať alebo zlepšiť stav nelesných mezofilných biotopov. Zlepšenie stavu možno dosiahnuť predovšetkým pravidelným obhospodarovaním týchto biotopov (hlavne pravidelné kosenie a extenzívna pastva bez hnojenia). Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.5).

Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 5.2) – územia európskeho významu: 5.2.1 SKÚEV0101 Klokočovské rašeliniská, 5.2.2 SKEV0102 Čertov, 5.2.3 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 5.2.4 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 5.2.5 SKUEV0643 Ráztocké penovcové pramenisko, 5.2.6 SKUEV0648 Príslop, 5.2.7 SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, 5.2.8 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 5.2.9 SKUEV0839 Kolárovičské lúky. ÚEV majú predmety ochrany uvedené v **tabuľke č. 2**.

Riziká: znižovanie stavov hospodárskych zvierat, opúšťanie menej dostupných lokalít na pasenie, či kosenie kvôli nerentabilnosti, nevhodne nastavená dotačná politika a poľnohospodárska politika nezohľadňujúca špecifiká pre ochranu biotopov, byrokratická záťaž, slabé alebo žiadne náhrady za obmedzenie hospodárenia nad rámec dotačných schém, klesajúci záujem o hospodárenie, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, sekundárna sukcesia

Opatrenie 2.1.1	Pravidelná starostlivosť o travinno-bylinné biotopy a druhy na ne viazané, zahŕňa mezofilné a horské kosené lúky, extenzívne a intenzívne pasienky. Merateľný indikátor plnenia: nezmenšujúca sa výmera travinno-bylinných biotopov, zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.1.1.1	Pravidelné kosenie lúk a pasienkov v biotopoch európskeho a národného významu – 1- až 2-krát za rok s následným odstránením biomasy, prípadne s extenzívnym pasením pred alebo po prvej kosbe (podrobnejšia charakteristika vyššie uvedených opatrení v kapitole č. 3.3.5)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 5.1 a EFP 5.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Lk 1, Lk 2, doplnkovo Tr 8, Lk 3 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Pravidelný manažment biotopov, Zlepšený alebo zachovaný stav biotopov a populácií druhov	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2
2.1.1.2	Pravidelná extenzívna pastva lúk a pasienkov hovädzím dobytkom, ovcami alebo inými hospodárskymi zvieratami v biotopoch európskeho a národného významu (Tr 8, Lk 3, doplnkovo Lk 1), intenzívnejšie pasenie pri biotope Lk 3 možné zvýšiť intenzitu pastvy (podrobnejší návrh opatrení pre pasenie a košarovanie v kapitole č. 3.3.5)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 5.1 a EFP 5.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Tr 8, Lk 3, Kr 1, doplnkovo Lk 1, Lk 2 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Pravidelný manažment biotopov, Zlepšený alebo zachovaný stav biotopov a populácií druhov	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2
2.1.1.3	Mulčovanie lúk a pasienkov (max. 3 roky po sebe) s výskytom náletových drevín alebo expanzívnych druhov rastlín ako príprava na ďalšie obhospodarovanie – kosenie	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 5.1 a EFP 5.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Lk 1, Lk 2, Lk 3, Tr 8 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zmulčované biotopy pripravené na ďalšie užívanie	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 6.1, 6.2

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

2.1.1.4	Výrub sukcesných drevín náletových drevín a krovín mimo lesného porastu: s ponechávaním solitérnych jedincov stromov, líniových porastov drevín, porastov na medziach, alejí a pod., obnova trvalých trávnych porastov, (podrobnejší návrh opatrení pre zásady výrubu drevín na TTP v kapitole č. 3.3.5)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 5.1 a EFP 5.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Lk 1, Lk 2, Lk 3, Tr 8, Kr 1 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený stav biotopov bez nežiadúcej sekundárnej sukcesie pripravené na ďalšie užívanie	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 6.1, 6.2
2.1.1.5	Obmedzenie alebo vylúčenie aplikácie chemických a iných podobných prípravkov (pesticídov, umelých hnojív, digestátu) na neproduktívnych lúkach, kde je takéto hospodárenie nerentabilné (podrobnejší návrh opatrení pre možnosť hnojenia v kapitole č. 3.3.5)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 5.1 a EFP 5.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Lk 1, Lk 2, Lk 3, Tr 8, Kr 1 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zachovaný alebo zlepšený stav biotopov a populácií druhov bez nežiadúceho hnojenia		vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 6.1, 6.2
2.1.1.6	Hospodárenie na intenzifikovaných lúkach využívaných pre produkciu (podrobnejší návrh opatrení v kapitole č. 3.3.5)	Zlepšenie stavu intenzívnych lúk, vytvorenie podmienok pre rozšírenie biotopov Lk 1, Lk 3, Tr 8 a druhy vyskytujúce sa v týchto biotopoch	Zachovaný alebo zlepšený stav TTP s vytvorením podmienok pre rozširovanie biotopov a druhov	2027 – 2036	vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	9

Operatívny cieľ 2.2: Zachovanie alebo zlepšenie stavu rašeliniskových, slatinných a prameniskových biotopov na nezmenšujúcej sa výmere.

Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 6.1 a EFP 6.2. Cieľom je zachovať alebo zlepšiť stav podmäčaných lúk, rašeliniskových a prameniskových biotopov. Zlepšenie stavu možno dosiahnuť predovšetkým zachovaním alebo zlepšením vodného režimu a pravidelným kosením týchto biotopov. Pastva môže byť využitá len ako doplnkový spôsob manažmentu. Opatrenie zabezpečí zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.7).

Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 6.2) – územia európskeho významu: 6.2.1 SKÚEV0101 Klokočovské rašeliniská, 6.2.2 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 6.2.3 SKUEV0289 Chmúra, 6.2.4 SKUEV0641 Papradnianka, 6.2.5 SKUEV0643 Ráztocké penovcové pramenisko, 6.2.6 SKUEV0644 Petrovička, 6.2.7 SKUEV0647 Bystrické síhly, 6.2.8 SKUEV0655 Predmieranka,

6.2.9 SKUEV0657 Malý Polom, 6.2.10 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská, 6.2.11 SKUEV0777 Starobystrické penovcové pramenisko, 6.2.12 SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, 6.2.13 SKUEV0838 Rakovsko-milošovské rašeliniská, 6.2.14 SKUEV0839 Kolárovičské lúky, 6.2.15 SKUEV0648 Príslop. ÚEV majú predmety ochrany uvedené v tabuľke č. 2 .							
Riziká: znižovanie stavov hospodárskych zvierat, opúšťanie menej dostupných lokalít na pasenie, či kosenie kvôli nerentabilnosti, nevhodne nastavená dotačná politika a poľnohospodárska politika nezohľadňujúca špecifiká pre ochranu mokrad'ových biotopov, byrokratická záťaž, slabé alebo žiadne náhrady za obmedzenie hospodárenia nad rámec dotačných schém, klesajúci záujem o hospodárenie, exogénne disturbancie: strata vody v krajine, extrémne suchá a povodne, sekundárna sukcesia							
Opatrenie 2.2.1	Manažmentové opatrenia vedúce k zlepšeniu alebo zachovaniu stavu rašeliniskových biotopov a pramenísk a starostlivosť o druhy na ne viazané.						
	Merateľný indikátor plnenia: nezmenšujúca sa výmera predmetných biotopov, zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopu druhov, ktoré sú predmetom ochrany						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.2.1.1	Zachovanie alebo obnova vodného režimu vybraných rašelinných, slatinných a prameniskových lokalít	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 6.1 a EFP 6.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Ra 3, Ra 6 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zlepšený alebo zachovaný stav rašelinných biotopov, Obnovenie vodného režimu vybraných lokalít	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančné navýšenie), vlastné alebo iné zdroje	6.1, 6.2
2.2.1.2	Pravidelný manažment na rašelinných, slatinných a prameniskových biotopoch (podrobnejší návrh opatrení pre manažment rašelinísk v kapitole č. 3.3.7)	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 6.1 a EFP 6.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Ra 3, Ra 6 a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Pravidelný manažment biotopov, Zlepšený alebo zachovaný stav biotopov a druhov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet (finančné navýšenie), vlastné alebo iné zdroje	6.1, 6.2
2.2.1.3	Obnovný manažment - výrub sukcesných drevín náletových drevín a krovín mimo lesného porastu	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 6.1 a EFP 6.2 (uvedené v kap. 3.3), prioritne Ra 3, Ra 6 a druhy vyskytujúce sa v rámci	Jednorázový zásah (počet/ročne), Zlepšený stav biotopov a druhov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca,	Európske fondy, štátny rozpočet (finančné navýšenie), vlastné alebo iné	6.1, 6.2

		predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).			užívateľ	zdroje	
<p>Operatívny cieľ 2.3: Zachovanie alebo zlepšenie hydrologického režimu, stavu a kontinuity mokradí vodných tokov a brehových porastov, podpora efektívnych prírodných a prírode blízkych preventívnych opatrení na zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny.</p> <p>Operatívny cieľ bude realizovaný v EFP 7.1 a EFP 7.2. Cieľom je zachovať alebo zlepšiť stav vybraných vodných tokov a mokradí. To je možné najmä minimalizovaním zásahov v týchto biotopoch na nevyhnutnú mieru za podmienky zachovania vodného režimu. Dôležité je budovať vodozádržné opatrenia, prioritne mimo tokov a prírodného charakteru. Prvky tvoriace bariéry v kontinuite vodných tokov by mali byť postupne odstraňované. Opatrenia zabezpečia zachovanie alebo zlepšenie stavu druhov, ktoré sú na biotopy v týchto EFP viazané (pozri kap. 3.3.8).</p> <p>Zabezpečenie cieľov ochrany pre predmety ochrany v ÚEV (EFP 7.2) – územia európskeho významu: 7.2.1 SKÚEV0101 Klokočovské rašeliniská, 7.2.2 SKUEV0288 Kysucké Beskydy, 7.2.3 SKUEV0641 Papradnianka, 7.2.4 SKUEV0642 Javornický hrebeň, 7.2.5 SKUEV0644 Petrovička, 7.2.6 SKUEV0655 Predmieranka, 7.2.7 SKUEV0835 Stredný tok Bystrice, 7.2.8 SKUEV0647 Bystrické síhly, 7.2.9 SKUEV0671 Olešnianske rašeliniská. ÚEV majú predmety ochrany uvedené v tabuľke č. 2.</p> <p>Riziká: preferencia veľkých vodohospodárskych opatrení narušajúcich kontinuitu tokov (veľké nádrže, betónové hrádze), nešetrné výrubu lužných lesov, invadovanosť biotopov, exogénne disturbancie: strata vody v krajine, extrémne suchá a povodne</p>							
Opatrenie 2.3.1	Zachovanie a obnova prirodzeného charakteru vodných tokov a ich nív s brehovými porastami.						
	Merateľný indikátor plnenia: dĺžka zachovaných vodných tokov so zachovanými brehovými porastmi, podmienky pre druhy fauny a flóry viazané na vodné toky sa zachovávajú alebo zlepšujú.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.3.1.1	Usmerňovanie a obmedzovanie zásahov do vodných tokov poškodzujúcich prirodzený stav vodných tokov - riečna kontinuita, brehové a sprievodné porasty, korytovorné procesy, zachovalosť riečnych nív (podrobnejší návrh opatrení pre	Pozitívny vplyv na biotopy, ktoré sú predmetmi ochrany v EFP 7.1 a EFP 7.2 (uvedené v kap. 3.3) a druhy vyskytujúce sa v rámci predmetných EFP (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10).	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopov a druhov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	6.1, 6.2, 7.1, 7.2

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

	manažment vodných tokov a ich nív s brehovými porastami v kapitole 3.3.7)						
Opatrenie 2.3.2	Zadržiavanie vody v krajine formou optimalizácie jej štruktúry a jej využívania a uplatňovania efektívnych prírodných a prírode blízkych preventívnych opatrení.						
	Merateľný indikátor plnenia: počet opatrení pre zadržiavanie vody v krajine, preferované prírode blízke, nedeštruktívne opatrenia						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.3.2.1	Budovanie drobných mokraďí v krajine v snahe zlepšovať vodný režim v krajine a podmienky pre výskyt a rozmnožovanie druhov.	Možnosť rozšírenia biotopov Vo 1, Br 6, Kr 8, druhov vyskytujúcich sa v rámci EFP 7.1 a 7.2 (uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10). prioritné druhy: obojživelníky – reprodukčné lokality - <i>Bufo bufo</i> , <i>Rana temporaria</i> , mloky a i.	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopov a druhov Počet vytvorených drobných vodných plôch, Počet odborných stanovísk k danému zámeru	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
2.3.2.2	Zlepšenie stavu lesných zväžnic, bývalých približovacích liniek, nespevnených ciest, resp. ich rekultivácia a odstraňovanie.	Všetky dotknuté biotopy a druhy	Počet sanovaných ciest s navrhnutými opatreniami Počet odborných stanovísk k danému zámeru	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2
2.3.2.3	Zamedzenie výstavby MVE v rámci územia CHKO a na tokoch v širšom okolí	Všetky dotknuté biotopy a druhy v rámci EFP 7.1 a 7.2	Počet odborných stanovísk k danému zámeru	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	7.1, 7.2

2.3.2.4	Identifikácia a postupné odstraňovanie migračných bariér vo vodných tokoch	Všetky dotknuté biotopy a druhy v rámci EFP 7.1 a 7.2	Zachovaný alebo zlepšujúci sa stav biotopov a druhov Počet a lokalizácia identifikovaných bariér, počet odstránených bariér Počet odborných stanovísk k danému zámeru	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	7.1, 7.2
2.3.2.5	Prísne dodržiavanie regulatívov pre pásma hygienickej ochrany VN Nová Bystrica.	Vodárenská nádrž Nová Bystrica	Pravidelná kontrolná činnosť v danom zámere, Počet odborných stanovísk k danému zámeru	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	VN Nová Bystrica

Operatívny cieľ 2.4: Zabránenie prieniku invázných nepôvodných a expanzívnych druhov do prirodzených biotopov

Realizáciou opatrení sa má dosiahnuť zabránenie prieniku invázných nepôvodných druhov rastlín (v zmysle prílohy č. 1 k nariadeniu vlády č. 449/2019 Z. z.), invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy EÚ (v zmysle vykonávacieho nariadenia komisie EÚ 2016/1141), ako aj ďalších nepôvodných invázne sa správajúcich a expanzívnych druhov rastlín do prirodzených biotopov a krajiny a ich systematické odstraňovanie v prípade ich výskytu v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov¹⁰. Navrhnutými opatreniami sa zlepší stav biotopov a druhov na ne viazaných. Vzhľadom k rozsahu rozšírenia invázných druhov v CHKO Kysuce opatrenia priority realizovať v ÚEV a MCHÚ uvedených v tabuľke č. 1. Podľa potreby sa operatívny cieľ zrealizuje aj na ostatných častiach CHKO Kysuce.

Riziká: nízke povedomie obyvateľov o rizikách šírenia invázných rastlín, neochota spolupracovať na ich odstraňovaní, finančne náročné opatrenia, ohrozenie bioty a vôd veľkoplošnou aplikáciou chemických prípravkov

¹⁰ <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/450/20240101>

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

<p>Opatrenie 2.4.1</p>	<p>Ochranné opatrenia zamerané na likvidáciu invázných nepôvodných druhov rastlín, invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy EÚ, ako aj ďalších nepôvodných invázne sa správajúcich a expanzívnych druhov rastlín. Komunikácia s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov na ktorých sa predmetné druhy vyskytujú.</p> <p>Merateľný indikátor plnenia: výmera na ktorej sa realizovali opatrenia pre zlepšenie stavu biotopov a biotopov druhov rastlín, výmera zlepšeného stavu biotopov</p>						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
2.4.1.1	Likvidácia invázných nepôvodných druhov rastlín, invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy EÚ, ako aj ďalších nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín v rámci ÚEV v súlade s metodikou odstraňovania invázných nepôvodných druhov rastlín a metódami uvedenými vo vyhláske č. 450/2019 Z. z.	Všetky dotknuté biotopy Lokality - napr. SKUEV 0288 Kysucké Beskydy v časti Nová Bystrica, k. ú. Riečnica pri kostole (CKN 201/4, 345/4), vodné toky v SKUEV Predmieranka, Papradnianka, Petrovička + ďalšie vymapované lokality	Počet zrealizovaných opatrení v rámci MCHÚ a ÚEV, Zlepšenie stavu biotopov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP podľa potreby
2.4.1.2	Likvidácia invázných nepôvodných druhov rastlín, invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy EÚ, ako aj ďalších nepôvodných invázne sa správajúcich druhov rastlín, ktoré sú súčasťou nelesných aj lesných biotopov v rámci CHKO Kysuce mimo ÚEV v súlade s metodikou odstraňovania invázných nepôvodných druhov rastlín a metódami uvedenými vo vyhláske č. 450/2019 Z. z.	Všetky dotknuté biotopy Lokality - napr. k. ú. Klokočov pri hoteli Kysuca <i>Heracleum mantegazzianum</i> (EKN 26024) a <i>Lupinus polyphyllus</i> (CKN 10261/1) v blízkosti SKUEV Klokočovské rašeliniská, horný tok Kysuce, + ďalšie vymapované lokality	Počet zrealizovaných opatrení na vybraných lokalitách v rámci CHKO Kysuce, Zlepšenie stavu biotopov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, správca, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Všetky EFP podľa potreby

Dlhodobý cieľ 3:							
ZACHOVANIE KRAJINNÉHO RÁZU ÚZEMIA, JEHO PRÍRODNEJ HODNOTY A PRIECHODNOSTI							
<p>Operatívny cieľ 3.1: Zachovanie špecifického a charakteristického krajinného rázu v krajinársky hodnotných častiach CHKO Kysuce s tradičným osídlením, zachovanie tradičnej architektúry kysuckých dreveníc.</p> <p>Opatrenia by mali viesť k podpore špecifickej architektúry a krajinného rázu v rámci CHKO Kysuce, zamedzeniu budovania veľkých rekreačných centier v krajinársky hodnotných častiach územia (najmä hrebeňové časti), ako aj k zvýšenej podpore tradičného obhospodarovania lúk a pasienkov. Realizovanie operatívneho cieľa v osadách a samotách so zachovaným tradičným osídlením.</p> <p>Riziká: neusmernená výstavba mimo ÚP obcí, neexistujúca spoločná politika a legislatíva pre ochranu tradičnej architektúry, žiadne alebo nedostatočné postihy za nedodržanie regulatívov pre zachovanie tradičnej architektúry, nedostatočné povedomie ľudí o dôležitosti zachovania hodnôt tradičnej architektúry</p>							
Opatrenie 3.1.1		Zamedzenie neusmerneného urbanizovania územia, zachovanie špecifického a charakteristického krajinného rázu.					
		Merateľný indikátor plnenia: počet odborných stanovísk pre územno-plánovacie dokumentácie, v ktorých boli doporučené regulatívy pre usmernenie urbanizácie obcí, počet odborných stanovísk, v ktorom nebola doporučená výstavba kvôli fragmentácii územia.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.1.1.1	Identifikácia osád a samot so zachovaným tradičným osídlením, ktoré sú kľúčové pre zachovanie tradičnej architektúry (odborná štúdia)		Zoznam a počet osád so zachovanou tradičnou architektúrou	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, obce, samosprávy	štátny rozpočet	Závisí od daného zámeru
3.1.1.2	Umiestňovanie nových stavieb a infraštruktúry v rámci CHKO Kysuce riešiť koncepčne, primárne v súlade s platnými územno-plánovacími dokumentáciami, a zásadami uvedenými v kapitole č. 3.3.10 tohto dokumentu (kap.		Počet odborných stanovísk odporúčajúcich/neodporúčajúcich stavebnú činnosť (v zmysle § 9 zákona č. 543/2002 Z. z.). Neodporúčanie izolovaných	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, Orgán životného prostredia, obce, stavebné úrady	štátny rozpočet	Závisí od daného zámeru

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

	Urbanizácia a krajinný ráz územia a zásady umiestňovania stavieb)		nových plôch zástavby, ktoré fragmentuje krajinu				
3.1.1.3	Pri tvorbe územno-plánovacích dokumentácií rešpektovanie záujmov ochrany prírody, aby sa mohli stať rozhodujúcim dokumentom z hľadiska ochrany prírody pri možnej realizácii výstavby		Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce k územnoplánovacím dokumentáciám, Účasť na verejných prerokovaniach k územným plánom (samospráva, obec)	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, Orgán životného prostredia, samospráva, obec, stavebné úrady	štátny rozpočet	Závisí od daného zámeru
Opatrenie 3.1.2	Uplatňovanie technických požiadaviek na zachovanie miestnej pôvodnej architektúry.						
	Merateľný indikátor plnenia: počet odborných stanovísk s odporúčením zachovania pôvodného architektonického štýlu objektov.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.1.2.1	Pri rekonštrukcii stavieb v osadách so zachovanou tradičnou architektúrou, príp. pri výstavbe nových objektov požadovať architektonické riešenie rešpektujúce zachovanie miestnej architektúry v súlade so zásadami uvedenými v kapitole č. 3.3.10 tohto dokumentu (kap. Zásady umiestňovania stavieb)		Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce v zmysle § 9 ods. 1 a 2 zákona č. 543/2002 Z. z. k stavebnej činnosti Podmienky, dodržaním ktorých je zachovanie pôvodnej architektúry dotknutých stavieb.	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, Orgán životného prostredia, Vlastník	štátny rozpočet	Závisí od daného zámeru
<u>Operatívny cieľ 3.2:</u> Zachovanie existujúcich migračných koridorov fauny a eliminovanie bariérového efektu existujúcej infraštruktúry.							
Navrhované opatrenia by mali viesť k prevencii, eliminácii, minimalizácii a kompenzácii vplyvov investičných a rozvojových aktivít na migráciu živočíchov.							
Riziká: neusmernená výstavba mimo ÚP obcí, nedostatočná spolupráca s dotknutými inštitúciami pre zachovanie koridorov, neexistujúca spoločná politika a legislatíva pre ochranu koridorov, žiadne náhrady za obmedzenie výstavby z dôvodu migrácie							

Opatrenie 3.2.1	Posudzovanie plánov, projektov a investičných zámerov na migráciu živočíchov v rámci CHKO Kysuce a jej spádovom okolí. Merateľný indikátor plnenia: počet odborných stanovísk riešiacich posudzovanie plánov, projektov a investičných zámerov na migráciu živočíchov v procese povoľovania výstavby.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotox/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.2.1.1	Zabezpečenie priechodnosti migračných koridorov fauny a návrhy na spriechodnenie existujúcich migračných bariér, riešenie náhrad za obmedzenie pre zabezpečenie migrácie	Veľké šelmy (* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i>), <i>Felis sylvestris</i>)	Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce riešiace konektivitu a migračnú priechodnosť územia (vrátane neodporúčania výstavby v migračných trasách)	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, Ministerstvo dopravy SR, Orgán životného prostredia, obce, stavebné úrady, vlastníci, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Závisí od daného zámeru
3.2.1.2	Spolupráca so zainteresovanými subjektami pri budovaní alebo rekonštrukcii dopravnej infraštruktúry a návrhy na adekvátne opatrenia (budovanie zelených mostov, navádzacích oplotení, a pod.)	Veľké šelmy (* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i>), <i>Felis sylvestris</i>)	Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce v danej problematike, Počet realizovaných prerokovaní v danej problematike	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, Ministerstvo dopravy SR, Orgán životného prostredia, obce, stavebné úrady, vlastníci, užívateľ	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	Závisí od daného zámeru
Operatívny cieľ 3.3: Podpora subjektov, ktorí aktívne hospodária v CHKO Kysuce.							
Opatrenia by mali viesť k zachovaniu krajinného rázu, zvýšenej podpore tradičného obhospodarovania lúk a pasienkov a zlepšeniu stavu životného prostredia v dotknutých obciach prípravou dokumentácií potrebných pre dobudovanie základnej infraštruktúry.							
Riziká: znižovanie stavov hospodárskych zvierat, opúšťanie menej dostupných lokalít na pasenie, či kosenie kvôli nerentabilnosti, nevhodne nastavená dotačná politika a poľnohospodárska politika nezohľadňujúca špecifika pre ochranu lúčnych biotopov, byrokratická záťaž, slabé alebo žiadne náhrady za obmedzenie hospodárenia nad rámec dotačných schém, klesajúci záujem o hospodárenie, exogénne disturbancie: extrémne suchá a povodne, sekundárna sukcesia							

Opatrenie 3.3.1	Podpora individuálneho hospodárenia na pozemkoch v súkromnom vlastníctve, chov tradičných plemien druhov hospodárskych zvierat.						
Merateľný indikátor plnenia: Počet odborných stanovísk podporujúcich udržiavanie pasienkovej krajiny v okolí sídiel, zachovanie individuálneho hospodárenia či zachovanie tradičných plemien druhov hospodárskych zvierat.							
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.3.1.1	Podpora chovov predovšetkým tradičných plemien oviec, kôz a hovädzieho dobytká	Lk 1, Lk 2, Lk 3, Tr 8 vrátane druhov viazaných na tieto biotopy	Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce v danej problematike, participácia na projektoch pre podporu chovu	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastníci, užívatelia	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 5.3
3.3.1.2	Nocovanie, košarovanie a napájanie hospodárskych zvierat na miestach na to určených a budovanie infraštruktúry (oplôtky, prístrešky, salaše)	Lk 1, Lk 2, Lk 3, Tr 8 vrátane druhov viazaných na tieto biotopy	Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce v danej problematike	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastníci, užívatelia	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 5.3
3.3.1.3	Podpora preventívnych opatrení pred škodami spôsobenými veľkými šelmami (napr. edukácia, zabezpečenie elektrických ohradníkov, podpora chovu strážnych psov, a pod.)	Veľké šelmy (* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i>)	Odborné stanoviská Správy CHKO Kysuce v danej problematike Zabezpečené preventívne opatrenia, zníženie množstva škôd spôsobených veľkými šelmami	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastníci, užívatelia	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 5.3
<p><u>Operatívny cieľ 3.4:</u> Zachovanie unikátnych krajinných prvkov, geologických a geomorfologických javov, foriem a štruktúr.</p> <p>Opatrenia by mali viesť k zachovaniu unikátnych krajinných prvkov, geologických a geomorfologických javov, foriem a štruktúr. Výsledkom opatrení je zabezpečenie ochrany krajinných, geologických a geomorfologických hodnôt CHKO Kysuce.</p>							

Riziká: Nízke povedomie obyvateľstva pre zachovanie unikátnych krajinno-ekologických prvkov, nerešpektovanie podmienok v rozhodnutiach pre výrub a pod., výruby bez povolení, nedostatočné odborné posúdenie výrubov, žiadne granty pre ošetrovanie a posúdenie stavu významných stromov							
Opatrenie 3.4.1	Zachovanie významných krajinných a krajinnoekologických prvkov.						
	Merateľný indikátor plnenia: počet vypracovaných odborných stanovísk, štúdií a realizovaných projektov zameraných na zachovanie významných stromov a historických krajinných štruktúr.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.4.1.1	Zmapovanie, označenie, evidencia a dokumentácia existujúcich významných stromov	Chránené a významné stromy v rámci územia CHKO Kysuce	Evidencia významných stromov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet	všetky EFP (závisí od lokalizácie stromu)
3.4.1.2	Ošetrovanie stromov a spolupráca s odborníkmi zaoberajúcimi sa ošetrovaním a posudzovaním zdravotného stavu stromov rastúcich v území	Chránené a významné stromy v rámci územia CHKO Kysuce	Počet ošetrovaných stromov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, dendrológ/arborista	Štátny rozpočet	všetky EFP (závisí od lokalizácie stromu)
3.4.1.3	Zmapovanie historických krajinných štruktúr a objektov (osady, drevenice, kamenice, senníky, koliby, zachované medze, a pod.), podpora ich obnovy		Evidencia historických krajinných štruktúr a objektov v rámci CHKO Kysuce, podporovať tieto prvky v odborných stanoviskách Správy CHKO Kysuce	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, obce, externí špecialisti	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky EFP
Opatrenie 3.4.2	Zachovanie unikátnych geomorfologických javov, foriem a štruktúr.						
	Merateľný indikátor plnenia: Počet odborných stanovísk riešiacich anorganické formy krajiny v rámci CHKO Kysuce, počet						

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

realizovaných opatrení, resp. projektov zameraných na manažment, údržbu a zachovanie významných geologických a geomorfologických javov.							
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
3.4.2.1	Zabránenie vzniku ložísk nevyhradených nerastov, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov v CHKO Kysuce.	Všetky dotknuté biotopy a druhy (závisí od zámeru)	Územie CHKO Kysuce bez prieskumných území, ložísk nevyhradených nerastov, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov, zamietnutie v odborných stanoviskách Správy CHKO Kysuce	2027 – 2036	Vlastníci, užívatelia, správca, samosprávy, obce, Orgán životného prostredia, Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet	EFP 8 (celé územie CHKO Kysuce)
3.4.2.2	Zabránenie vzniku úložísk odpadov v CHKO Kysuce	Všetky dotknuté biotopy a druhy (závisí od zámeru)	Územie CHKO Kysuce bez úložísk odpadov, nedoporučenie v odborných stanoviskách Správy CHKO Kysuce	2027 – 2036	Vlastníci, užívatelia, správca, samosprávy, obce, Orgán životného prostredia, Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet	EFP 8 (celé územie CHKO Kysuce)
3.4.2.3	Pravidelný manažment a údržba geologických a geomorfologických javov, ktoré to vyžadujú (napr. odstraňovanie náletových drevín)	PP Korniansky ropný prameň, PR Klokočovské skálie, PP Vychylovské prahy, vymapované prameniská, skalné útvary, skalné moria, a pod.	Počet lokalít s realizovanými opatreniami, Udržanie recentného stavu predmetných významných geologických a geomorfologických javov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastníci, užívatelia, správca, samosprávy, obce	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	EFP 8 (celé územie CHKO Kysuce)

Dlhodobý cieľ 4:							
ZVYŠOVANIE ÚROVNE POZNANIA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ, PREDMETOV OCHRANY A FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH ICH STAV							
<u>Operatívny cieľ 4.1:</u> Zlepšenie poznania chránených, ohrozených a osobitne významných častí prírody a krajiny v rámci CHKO Kysuce pravidelným monitoringom, mapovaním a komplexným výskumom s dôrazom na ÚEV a MCHÚ.							
Realizáciou opatrení sa získajú recentné údaje o výskyte a stave všetkých predmetov ochrany CHÚ a o ekologických súvislostiach potrebných pre ich efektívnu ochranu.							
Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, neochota organizácií na spoluprácu							
Opatrenie 4.1.1		Realizácia výskumov (mykologické, botanické, fytoecnologické, zoologické, lesnícke, geologické, a iné), mapovanie biotopov a vybraných druhov napr. invázných nepôvodných druhov, spolupráca s vedeckými inštitúciami a akademickou obcou.					
		Merateľný indikátor plnenia: údaje a štúdie o výskyte a stave biotopov a druhov, ktoré sú predmetmi ochrany.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.1.1	Realizácia výskumov v rámci územia CHKO Kysuce zameraných na všetky predmety ochrany a ďalšie druhy s nedostatočným poznaním	Všetky predmety ochrany uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10 a ďalšie druhy s nedostatočným poznaním, invázne druhy rastlín	Správy z výskumov, záznamy v Komplexnom informačnom a monitorovacom systéme Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (KIMS), odborné publikácie	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia a vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.1.2	Inventarizačné výskumy a mapovanie v MCHÚ a ÚEV v rámci CHKO Kysuce (mykologické, botanické, fytoecnologické, zoologické, lesnícke, geologické a iné)	Všetky predmety ochrany uvedené v tabuľkách č. 7, 8, 9 a 10 a ďalšie druhy s nedostatočným poznaním	Správy z výskumov, záznamy v KIMS, mapa biotopov, odborné publikácie	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia, vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

Program starostlivosti o Chránenú krajinú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

4.1.1.3	Revízia a aktualizácia prvkov RÚSES (biocentrá, biokoridory, genofondové lokality) pre potreby aktualizácie platných RÚSESov	Všetky predmety ochrany uvedené v tabuľkách č. 9 a 10 a ďalšie druhy s nedostatočným poznaním v rámci súčasných a navrhovaných prvkov RÚSES	Správy z výskumov, záznamy v KIMS	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.1.4	Projekty ochrany pre zmenu vybraných chránených území v pôsobnosti CHKO Kysuce, odpočet plnenia programu starostlivosti o CHKO Kysuce, príprava programu starostlivosti na ďalšie obdobie	Všetky predmety ochrany uvedené v tabuľkách č. 9 a 10 a ďalšie druhy s nedostatočným poznaním v rámci súčasných a navrhovaných prvkov RÚSES	Správy z výskumov, záznamy v KIMS	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
Opatrenie 4.1.2	Pravidelný monitoring druhov a biotopov.						
	Merateľný indikátor plnenia: údaje o stave biotopov a druhov na vybraných pravidelne monitorovaných lokalitách pre hodnotenie efektivity realizácie opatrení programu starostlivosti, údaje o výskyte invázných nepôvodných druhov.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.2.1	Pravidelný monitoring nelesných biotopov európskeho významu na TML v zmysle schválených metodík monitoringu	Nelesné biotopy európskeho významu vedené ako predmet ochrany	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky nelesné biotopy vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia, vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	5.1, 5.2, 5.3, 6.1, 6.2, 7.1, 7.2
4.1.2.2	Pravidelný monitoring lesných biotopov európskeho významu na TML v zmysle schválených metodík monitoringu	Lesné biotopy európskeho významu vedené ako predmet ochrany	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky lesné biotopy vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia, vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

			opatrení				
4.1.2.3	Pravidelný monitoring rastlín európskeho významu na TML v zmysle schválených metodík monitoringu	Druhy rastlín európskeho významu vedené ako predmet ochrany	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky rastliny vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia, vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.4	Pravidelný monitoring živočíchov európskeho významu na TML v zmysle schválených metodík monitoringu	Druhy živočíchov európskeho významu vedené ako predmet ochrany	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS, údaje o stave predmetov ochrany (všetky živočíchy vedené ako predmety ochrany) a vplyve realizovaných opatrení	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti – mapovatelia, vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.1.2.5	Pravidelný medzinárodný zimný monitoring veľkých šeliem v rámci územia CHKO Kysuce/CHKO Beskydy (ČR)	* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Felis sylvestris</i>	Správy z monitoringov, záznamy v KIMS	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, Správa CHKO Beskydy (ČR), mimovládne organizácie, externí mapovatelia a vedecké inštitúcie	štátny rozpočet, vlastné zdroje	všetky
4.1.2.6	Pravidelný monitoring invázných nepôvodných druhov	Invázne nepôvodné druhy rastlín a živočíchov.	Počet pravidelne monitorovaných lokalít Evidencia výskytu invázných nepôvodných druhov	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti, dobrovoľná stráž prírody, užívateľ, vlastníci, správca,	Štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

Opatrenie 4.1.3	Kontrolná činnosť						
	Merateľný indikátor plnenia: Počet výjazdov a udelených opatrení zameraných na dodržiavanie zákona č. 543/2002 Z. z.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.1.3.1	Kontrolná činnosť		Počet výjazdov a udelených opatrení zameraných na dodržiavanie zákona č. 543/2002 Z. z.	2027 – 2036 (podľa potreby)	Správa CHKO Kysuce (stráž prírody), dobrovoľná stráž prírody	Štátny rozpočet	všetky
<p>Operatívny cieľ 4.2: Zlepšenie poznania migračných trás a kritických miest pre migráciu živočíchov v rámci CHKO Kysuce.</p> <p>Realizáciou opatrení a pravidelným monitoringom sa získajú recentné údaje o migrácii živočíchov a o ekologických súvislostiach potrebných pre ich efektívnu ochranu v zónach migrácie.</p> <p>Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, neochota organizácií na spoluprácu</p>							
Opatrenie 4.2.1	Detailná migračná štúdia živočíchov pre územie CHKO Kysuce a jej spádové okolie.						
	Merateľný indikátor plnenia: strategická migračná štúdia, priebežná aktualizácia mapy hlavných migračných koridorov cieľových druhov a mapa ich rozšírenia.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.2.1.1	Pravidelný monitoring migračných koridorov, revízia koridorov a kritických miest pre migráciu	* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Felis sylvestris</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Bufo bufo</i> , <i>Rana temporaria</i>	Monitoring migračných koridorov živočíchov, identifikácia, resp. aktualizácia kritických prechodov na existujúcej infraštruktúre, mapa biokoridorov a kritických prechodov pri súčasnej	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti a vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

			infraštruktúre				
4.2.1.2	Vypracovanie migračnej štúdie s návrhom opatrení a jej implementácia do praxe	* <i>Ursus arctos</i> , <i>Canis lupus</i> , <i>Lynx lynx</i> , <i>Felis sylvestris</i> , <i>Lutra lutra</i> , <i>Bufo bufo</i> , <i>Rana temporaria</i>	Migračná štúdia - návrh technických a organizačných opatrení (napr. ekodukty) pre minimalizáciu negatívnych dopadov infraštruktúry na voľne žijúce živočíchy	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti a vedecké inštitúcie	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
<p>Operatívny cieľ 4.3: Revízia hraníc vybraných MCHÚ v rámci CHKO Kysuce.</p> <p>Realizáciou opatrenia sa spresní zameranie hraníc existujúcich CHÚ a definitívne sa odstránia rozpory pri interpretácii hraníc CHÚ medzi jednotlivými subjektmi (ochrana prírody, lesné spoločenstvá, vlastníci, užívatelia, samosprávy, a pod.).</p> <p>Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, neochota organizácií na spoluprácu</p>							
Opatrenie 4.3.1	Revidovanie a geodetické zameranie hraníc, obnova značenia vybraných MCHÚ v rámci CHKO Kysuce						
	Merateľný indikátor plnenia: počet revidovaných, zameraných a (novo) označených MCHÚ v rámci CHKO Kysuce						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.3.1.1	Revidovanie a geodetické zameranie hraníc jednotlivých MCHÚ (predovšetkým PR Čierna Lutiša) v rámci CHKO Kysuce		Počet revidovaných, zameraných CHÚ	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, externí špecialisti v participácii s dotknutými subjektmi (lesné spoločenstvá, vlastníci, samosprávy atď.)	Štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

4.3.1.2	Obnova označenia jednotlivých MCHÚ, ÚEV v rámci CHKO Kysuce		Počet (novo) označených CHÚ	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, v participácii s dotknutými subjektmi, (lesné spoločenstvá, vlastníci, samosprávy atď.)	Štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
<p>Operatívny cieľ 4.4: Posilnenie personálnych kapacít a pravidelné školenia pre zamestnancov Správy CHKO Kysuce.</p> <p>Realizáciou opatrenia sa posilnia personálne kapacity a odborná úroveň zamestnancov Správy CHKO Kysuce, ktoré sú nevyhnutné pre komplexnú realizáciu opatrení v programe starostlivosti s dôrazom na zvyšovanie úrovne poznania prírodných hodnôt územia, jeho propagáciu a participáciu na projektoch s dotknutými subjektmi.</p> <p>Riziká: nedostatočné finančné zdroje, legislatívne prekážky, nízka podpora štátu v oblasti ochrany prírody, nedostatočné grantové výzvy, administratívne prekážky</p>							
Opatrenie 4.4.1	<p>Posilnenie personálnych kapacít, pravidelné školenia a výmena skúsenosti zameraných na zvyšovanie úrovne poznania prírodných hodnôt CHKO Kysuce, resp. na jeho propagáciu</p> <p>Merateľný indikátor plnenia: prijatý počet zamestnancov na funkcie spojené so zvyšovaním úrovne poznania prírodných hodnôt CHKO Kysuce, projektový manažment, a jeho propagáciu medzi komunitami, počet školení pre zvyšovanie odbornej úrovne zamestnancov, počet podujatí zameraných na podporu spolupráce a výmenu skúseností medzi jednotlivými subjektmi</p>						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
4.4.1.1	Posilnenie personálnych kapacít na Správa CHKO Kysuce		Prijatý počet zamestnancov na nové funkcie (odborné a neodborné)	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, riaditeľstvo ŠOP SR, Ministerstvo životného prostredia SR	Štátny rozpočet	všetky

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

4.4.1.2	Pravidelné školenia zamestnancov Správa CHKO Kysuce		Počet školení a preškolených zamestnancov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, riaditeľstvo ŠOP SR, Ministerstvo životného prostredia SR	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky
4.4.1.3	Spolupráca so štátnymi a neštátnymi ochranárskymi inštitúciami v SR a zahraničí – výmena skúseností, výmenné pobyty, medzinárodné projekty a participácia na aktivitách		Počet medzinárodných a národných stretnutí pracovných tímov		Správa CHKO Kysuce, riaditeľstvo ŠOP SR, Ministerstvo životného prostredia SR	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	všetky

Dlhodobý cieľ 5:

APLIKOVANIE ZÁSAD UDRŽATEĽNOSTI CESTOVNÉHO RUCHU, VYTVORENIE VZDELÁVACEJ PONUKY A ZLEPŠENIE INFORMOVANOSTI O OCHRANE PRÍRODNÝCH HODNÔT CHKO KYSUCE.

Operatívny cieľ 5.1: Formovanie kvalitného zázemia založeného na spolupráci s dotknutými subjektmi cestovného ruchu a uplatňovanie manažmentu udržateľného cestovného ruchu.

Výsledkom opatrení je starostlivosť o turistickú infraštruktúru, ponuka vzdelávacích programov a terénnych exkurzií zameraných na poznávanie prírodných hodnôt CHKO Kysuce.

Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, legislatívne prekážky, nízka podpora štátu, nedostatočné grantové výzvy, nezáujem o spoluprácu

Opatrenie 5.1.1	Príprava a realizácia a udržiavanie v súčasnosti schátraných náučných chodníkov						
	Merateľný indikátor plnenia: počet zrekonštruovaných a udržiavaných náučných chodníkov						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

5.1.1.1	Rekonštrukcia a udržiavanie náučného chodníka „Veľká Rača“ a „Hrebeňom Javorníkov“		Počet zrekonštruovaných náučných chodníkov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, vlastník, obce	Európske fondy, štátny rozpočet, vlastné alebo iné zdroje	1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2
Opatrenie 5.1.2	Ponuka vzdelávacích programov a terénnych exkurzií zameraných na poznávanie prírodných hodnôt CHKO Kysuce						
	Merateľný indikátor plnenia: počet vzdelávacích programov, počet terénnych exkurzií						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.1.2.1	Ponuka vzdelávacích programov a pre materské školy základné školy, stredné školy (prednášky, workshopy)		Počet vzdelávacích programov a prednášok pre MŠ, ZŠ, SŠ, verejnosť / ročne	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné zdroje	
5.1.2.2	Ponuka terénnych exkurzií zameraných na poznávanie prírodných hodnôt v rámci územia CHKO Kysuce		Počet terénnych exkurzií pre MŠ, ZŠ, SŠ, verejnosť / ročne	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet, vlastné zdroje, iné zdroje	
<p><u>Operatívny cieľ 5.2:</u> Zlepšenie informovanosti verejnosti, samospráv, škôl a miestnych komún v problematike ochrany prírodných hodnôt CHKO Kysuce.</p> <p>Realizáciou opatrení tohto cieľa sa zlepší informovanosť v problematike ochrany prírody a lepšia spolupráca medzi Správou CHKO Kysuce a verejnosťou, školami samosprávami a miestnymi komunitami.</p> <p>Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, nezáujem o spoluprácu, neochota účasti na participatívnom rozhodovaní, zmeny štatutárov samospráv v rámci volebných období</p>							
Opatrenie 5.2.1	Vytvorenie konzultačnej rady CHKO Kysuce zo zástupcov zamestnancov Správy CHKO a zainteresovaných subjektov napr. vedeckej obce, cestovného ruchu, poľnohospodárov, lesníkov, rybárov, samospráv a miestnych komún ako platformy pre prediskutovanie zásadných otázok ochrany prírody a rozvoja regiónu.						
	Merateľný indikátor plnenia: Vytvorenie konzultačnej rady a pravidelnosť jej zasadania.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor	Predpokladaný	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob	EFP

Program starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Kysuce na roky 2027 - 2036

			plnenia aktivity	termín realizácie		financovania	
5.2.1.1	Vytvorenie konzultačnej rady a jej pravidelné zasadania		Vytvorenie rady, počet a interval zasadnutí	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet	
Opatrenie 5.2.2	Pravidelná aktualizácia existujúcich komunikačných kanálov a propagačných materiálov pre informovanie verejnosti.						
	Merateľný indikátor plnenia: počet zverejnených mediálnych a informačných výstupov a propagačných materiálov.						
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.2.2.1	Pravidelná aktualizácia webovej stránky a sociálnych sietí Správy CHKO Kysuce		Počet informácií zverejnených na webovej stránke	2027 – 2036 (každoročne)	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	
5.2.2.2	Komunikácia s národnými a regionálnymi médiami		Počet výstupov v médiách (tlačové správy, články, a iné)	2027 – 2036 (každoročne)	Správa CHKO Kysuce	bez dodatočných fin. nákladov	
5.2.2.3	Tvorba a distribúcia propagačných materiálov, náučných panelov, a pod.		Počet tlačených a elektronických propagačných materiálov	2027 – 2036 (každoročne)	Správa CHKO Kysuce (možnosť spolupráce s dotknutými subjektmi)	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	
5.2.2.4	Organizácia Dňa otvorených dverí CHKO Kysuce		Počet zorganizovaných podujatí	2027 – 2036 (každoročne)	Správa CHKO Kysuce	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	
5.2.2.5	Propagácia územia CHKO Kysuce na verejných podujatiach		Počet účastí na verejných podujatiach	2027 – 2036 (každoročne)	Správa CHKO Kysuce v spolupráci s dotknutými subjektmi, ktoré organizujú podujatie	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	

Operatívny cieľ 5.3: Zapojenie verejnosti, samospráv, škôl, miestnych komunít, dobrovoľníkov, mimovládnych organizácií a ďalších subjektov do ochrany prírodných hodnôt CHKO Kysuce a spolupráca s týmito subjektmi.							
Realizáciou opatrení tohto cieľa sa zvýšia dobrovoľnícke kapacity pre ochranu prírody a zlepší spolupráca medzi Správou CHKO Kysuce a verejnosťou.							
Riziká: nedostatočné finančné zdroje, nedostatočné personálne kapacity, nezáujem o spoluprácu, nezáujem o dobrovoľníctvo							
Opatrenie 5.3.1		Zapojenie verejnosti, dobrovoľníkov, samospráv, škôl a miestnych komunít do ochrany prírody v rámci CHKO Kysuce.					
		Merateľný indikátor plnenia: počet zapojených ľudí, počet aktivít.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.3.1.1	Zapájanie do aktivít Správy CHKO verejnosť, dobrovoľníkov, samosprávy a miestne komunity (starostlivosť o chránené časti prírody, monitoring druhov, tvorba dokumentácie ochrany prírody a krajiny, a pod.)		počet zapojených ľudí, počet aktivít / ročne	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce,	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	
5.3.1.2	Ponuka absolventskej práce pre študentov stredných škôl s prírodovedným zameraním		počet študentov na absolventskej praxi / ročne	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, školy	Štátny rozpočet	
Opatrenie 5.3.2		Príprava, spolupráca alebo asistencia pri projektoch so samosprávami a miestnymi komunitami, konzultačná činnosť.					
		Merateľný indikátor plnenia: Počet vypracovaných projektov alebo žiadostí, počet konzultácií.					
Číslo aktivity	Opis aktivity	Biotop/druh	Merateľný indikátor plnenia aktivity	Predpokladaný termín realizácie	Zodpovednosť	Predpokladaný spôsob financovania	EFP
5.3.2.1	Spolupráca alebo asistencia pri príprave projektov a žiadostí, konzultačná činnosť, príprava spoločných projektov		počet spracovaných projektov a žiadostí, počet konzultácií, počet spoločných projektov	2027 – 2036	Správa CHKO Kysuce, obce, samosprávy, miestne komunity	Štátny rozpočet, vlastné zdroje	